

YEDİİKLİM YEDİİKLİM YEDİİKLİM

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ

1. Bir psikolog: "0-1 yaş arası dönemde, çocuğun temel güven duygusunu kazanması gerekir. Bu dönemde temel güven duygusu kazanılmadığı takdirde, daha sonra kazanılması güçtür." demektedir.

Bu psikolog hangi gelişim ilkesini vurgulamaktadır?

- A) Gelişim nöbetleşedir
B) Gelişim genelden özeledir
C) Gelişimde kritik dönemler vardır
D) Gelişim baştan ayağadır
E) Gelişimin belli aşamaları vardır

ÇÖZÜM:

Çocuklar bazı gelişim dönemlerinde ve yaşlarda belli tür öğrenmelere karşı yüksek duyarlılık gösterme eğilimindedirler. Çevre etkilerine karşı daha duyarlıdır ve çevrede düzenlenen öğrenme yaşantılarını diğer dönemlerden daha hızlı kazanabilirler. Psikologlar bu dönemlere **kritik gelişim dönemleri** adı vermektedirler. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.5). Erikson'un kişilik gelişim kuramından da hatırlayacağımız gibi 0-1 yaş çocukların kendine güven duygusunu kazanmaları için kritik bir dönemdir. Çocukların bu dönemde anne-baba ve çevrelerinden yakın ilgi görmeleri güven duygusunun kazanılması için önemlidir. 0-1 yaş arası dönem çocukların kişilik gelişimi için kritik bir dönemdir.

(Cevap C)

2. Ahmet önceleri bütün basketbolcuların uzun boylu olduğunu düşünmektedir. Sonraları ise kısa boylu bir basketbol oyuncusu görmüş ve genelde uzun boylu olmalarına rağmen kısa boylu basketbolcu olabileceğini de anlamıştır.

Ahmet'in önceki ve sonraki düşünceleri aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Özümleme-özümleme
B) Özümleme-uyumsuz
C) Uyumsuz-dengeleme
D) Dengeleme-uyumsuz
E) Örgütme-özümleme

ÇÖZÜM:

Özümleme, bireyin, kendisinde var olan bilişsel yapılarla (şemalarla) çevresine uyumunu sağlayan bilişsel bir süreçtir. Diğer bir deyişle çocuğun karşılaştığı yeni bir olayı, fikri, objeyi kendisinde daha önceden var olan bilişsel yapı içine alması sürecidir. Eğer mevcut bilişsel yapılar, yeni durumlara cevap vermek için uygun ise özümleme yapılır. Yeterli değilse, mevcut bilişsel yapılar yeniden düzenlenir (uyumsuz) (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.36,37) Verilen parçada da çocuğun basketbolcu şeması 'uzun boylu insanlar'dır. Tüm basketbol oyuncularını bu şema içinde değerlendirirken özümleme yapmıştır. Daha sonra kısa boylu bir basketbolcu görünce mevcut şemasını değiştirmiş, kısa boyluların da basketbol oyuncusu olabileceğini anlamış yani uyumsuz yapmıştır.

(Cevap B)

3. 4 yaşındaki Ayşe oyuncak bebeğinin yağmurda balkonda kalırsa, üşüyüp hastalanacağını düşünerek oyuncak bebeği içeri almıştır.

Ayşe'nin bu davranışı Piaget'nin bilişsel gelişim kuramı açısından hangi kavramla açıklanır?

- A) Canlandırmacılık
B) Sembolik oyun
C) Tepki
D) İçselleştirme
E) Ben merkezcilik

ÇÖZÜM:

Piaget'nin bilişsel gelişim kuramına göre 4 yaşında bir çocuk işlem öncesi dönemdedir. Bu dönemin özellikleri: ben merkezcilik, tek yönlü düşünme, animizm (canlandırmacılık), tek yönlü sınıflama, sembolik oyun. **Animizm:** Canlı ve cansız nesnelere arasında ayrım yapamama; sihirli - majik düşünce. (taşlar yaşıyor, lokomotifler canlıdır, ağaçlar düşünebilir, cam elimi acıttı, ağaç yapraklarını aşağıya ittiği için yapraklar düşüyor, vb.) Ayşe'nin bebeğinin dışarıda kaldığı için üşüyeceğini düşünmesi, cansız nesnelere canlılık özelliği verme olan animistik (canlandırma) bir düşünce tarzıdır.

(Cevap A)

4. Çevresel etkilere maruz kalmadan türe özgü organizmadaki biyolojik gelişim sürecine ne denir?

- A) Doğuştan donanım
B) Olgunlaşma
C) Hazırbulunuşluk
D) Gelişme
E) Gelişim

ÇÖZÜM:

Olgunlaşma, öğrenme yaşantılarından bağımsız, biyolojik olarak kalıtım tarafından kontrol edilen bir değişimdir. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.3) Olgunlaşmada çevresel etmenlerin ve öğrenmenin etkisi yoktur. Organizmanın kendinden beklenen fonksiyonları yerine getirebilmesi için tamamen kalıtsal etkilerle geçirdiği biyolojik gelişimdir.

(Cevap B)

5. Bir çocuk okula gittiği yoldan eve dönebilmektedir.

Piaget'ye göre bu çocuk hangi dönemde?

- A) İşlem öncesi
B) Somut işlemler
C) Soyut işlemler
D) Duyusal motor
E) İşlem sonrası

ÇÖZÜM:

Çocuğun gittiği yoldan eve geri dönebilmesi onun işlemleri tersine çevirebildiğinin bir kanıtıdır. Piaget'ye göre işlemleri tersine çevirebilme yeteneği çocuklarda somut işlemler döneminde kazanılmaktadır. Bu dönemde çocuklar somut nesnelere üzerinde işlem yapabilir, üst düzey sınıflamaları anlayabilir ve işlemleri tersine çevirebilir ($2+3=5$ ise $5-3=2$)

(Cevap B)

6. "Seni dolandırmayan birini sen de dolandırmamalısın" anlayışı Kohlberg'in ahlak gelişiminde hangi evreye denk gelir?

- A) Ceza ve itaat
B) Kontak ve toplumsal yasa
C) Evrensel ahlak ilkeleri
D) Karşılıklılık
E) Araçsal ilişkiler eğilimi

ÇÖZÜM:

Araçsal ilişkiler eğilimi: Çocukların kendi ihtiyaç ve isteklerinin karşılanması önemlidir. Diğer insanların da ilgilerinin farkına varırlar ancak ahlaki yargıda bulunacakları zaman, başkalarının ihtiyaçlarını somut bir şekilde dikkate almakla birlikte, hala birinci planda kendileri vardır. Ne kadar alırlarsa o kadar vermeleri söz konusudur. "Sen benim sırtımı kaşı, ben de seninkini." ata sözüne uygun davranmaktadırlar. (N. Senemoğlu, Gelişim öğrenme ve Öğretim, s.65) Örnekteki ahlaki yargıda karşılıklılık söz konusudur. Kohlberg'in ahlaki gelişim kuramına göre araçsal ilişkiler eğilimi dönemine rast gelmektedir.

(Cevap E)

7. Aşağıdakilerden hangisi işlem öncesi dönemdeki çocuğun ben merkezci olduğunu gösterir?

- A) Arkadaşlarıyla oynaması
B) Kendisinin sevdiği yemeği arkadaşının da sevdiğini düşünmesi
C) Nesnelere işlevleri dışında kullanması
D) Bebeği düştüğünde canının acıdığını düşünmesi
E) Tek yönlü sınıflama yapabilmesi

ÇÖZÜM:

Ben merkezci düşünme eğilimi Piaget'nin bilişsel gelişim kuramına göre işlem öncesi dönemde görülmektedir.

Bu dönemdeki (işlem öncesi) çocuklar ben merkezlidir. Kendini başkalarının yerine koyamazlar. Dünyayı başkalarının açısından göremezler. (N. Senemoğlu, Gelişim öğrenme ve Öğretim, s. 42)

Seçeneklere baktığımızda B seçeneğinde çocuk yemek sevmeye olayına arkadaşının açısından bakamaz ve onun da kendi sevdiği yemekleri sevdiğini düşünür.

(Cevap B)

8. Dersleri çok iyi olmayan ilköğretim 3. sınıf öğrencisine öğretmeni; "Senin ilerde başarılı olabileceğini biliyorum." demiştir.

Öğretmenin bu sözü ile Erikson'un hangi gelişim dönemi vurgulanmıştır?

- A) Güvene karşı güvensizlik
B) Bağımsızlığa karşı utanma ve şüphecilik
C) Girişkenliğe karşı suçluluk
D) Kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası
E) Başarıya karşı aşağılık duygusu

ÇÖZÜM:

Başarıya karşı aşağılık duygusu dönemi, altı yaşından oniki yaşına kadar sürer (ilköğretim birinci kademe). Erikson'a göre birey, kişilik gelişimi dönemlerinden ilkinde "bana ne verildiyse ben oyum" ikincisinde "ne yaparsam oyum", üçüncüsünde "hayal ettiğim şeyi olacak kişiyim", dördüncüsünde "ne öğrenirsem oyum" inancına sahiptir. Bu dönemde çocuğun okula gitmesiyle sosyal dünyasında büyük bir genişleme meydana gelmiştir. Arkadaşlar ve öğretmenin çocuk üstündeki etkisi artarken ana babanın etkisi giderek azalmıştır. Çocukta işi planlama, işbirliği yapma ve işi başarma özel bir öneme sahiptir. Başarma çalışkanlık duygusunu getirir. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.77) Bu dönemde öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Öğretmenler çocukları çalışmaya teşvik etmeli, yapabildiklerini desteklemeli ve başarma duygusunu öğrencilere tattırmalıdır. Örnekteki öğretmen de Erikson'un başarıya karşı aşağılık duygusu dönemine uygun davranmıştır.

(Cevap E)

9. Karşılaştığı bir kaza sırasında, kurtarılacak kişinin sosyal statüsüne bakmaksızın hayati önem derecesini göze alan kişi hangi ahlak gelişimi dönemindedir?

- A) Evrensel ahlak
B) Saf çıkarıcı eğilim
C) Kişilerarası uyum
D) Ceza ve itaat eğilimi
E) Sosyal sözleşme eğilimi

ÇÖZÜM:

Evrensel ahlak ilkeleri eğilimi: Bu aşama ahlak gelişiminin sonuncu aşamasıdır. Kişi, ahlak ilkelerini kendisi seçip oluşturur. Bu ilkeler adalet, eşitlik, insan hakları gibi bazı soyut kavramlara dayalıdır. Bu ilkeleri ihlal eden kanunlara uyulmamalıdır. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s. 67) Kohlberg'in ahlak gelişim kuramının son evresi olan Evrensel ahlak döneminde olan bir birey için ahlaki bir yargıda en önemli kriter kişilerin haklarıdır. Bu dönemde olan bireye göre insan her şeyden önemlidir. Örnekteki durumda da kişi yardımda bulunurken kişilerin sosyal statülerine göre değil de hayati önemlerine göre karar vermektedir. Bu, kişinin evrensel ahlak döneminde olduğunu göstermektedir.

(Cevap A)

10. Aşağıdakilerden hangisi Vygotsky'nin eğitim ile ilgili görüşlerinden birisi değildir?

- A) Çevrenin insan üzerindeki etkisini önemser
B) İşbirlikçi öğrenmeyi savunur
C) Sosyal çevreyi önemser
D) Öğrencinin bilişsel gelişiminin esas kaynağı kişisel psikolojik süreçlerdir
E) Sosyolojik süreçleri önemser

ÇÖZÜM:

Rus psikologu Lev Vygotsky, çocuğun sosyal çevresinin bilişsel gelişiminde önemli bir rolü olduğunu ileri sürmüştür. Çocuklar, çevresindeki kişilerden ve onların sosyal dünyalarından öğrenmeye başlamaktadırlar. Çocukların kazandıkları kavramların, fikirlerin, olguların, becerilerin, tutumların kaynağı **sosyal çevreleridir**. Çocuğun içinde yaşadığı çevre, kültür, ona sağlanan uyarıcıların türünü ve niteliğini belirler. O halde **bilişsel gelişimin kaynağı, kişisel psikolojik süreçlerden önce insanlar ve kültür arasındaki etkileşimdir**. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.55-56) Vygotsky bilişsel gelişimde sosyal çevre üzerinde durmaktadır. Ona göre bilişsel gelişimi öncelikli olarak bireyin içinde yaşadığı çevre belirlemektedir. Bilişsel gelişimde kişisel psikolojik süreçler ikinci plandadır.

(Cevap D)

11. Aşağıdakilerden hangisi kritik dönemin özelliğidir?

- A) Belli öğrenme yaşantılarını gerektirir
- B) Gelişim bu dönemlerde yavaşlar
- C) Bilişsel gelişim alanının ön plana çıktığı bir dönemdir
- D) Duyuşsal öğrenmelerin ağırlık kazandığı bir dönemdir
- E) Çevresel uyarıcı ve olayların çocuğun gelişim ve öğrenmesi üzerinde daha kuvvetli etkiye sahip olduğu dönemdir

ÇÖZÜM:

Çocuklar bazı gelişim dönemlerinde ve yaşlarda belli tür öğrenmelere karşı yüksek duyarlılık gösterme eğilimindedirler. **Çevre etkilerine karşı daha duyarlıdır ve çevrede düzenlenen öğrenme yaşantılarını diğer dönemlerden daha hızlı kazanabilirler.** Psikologlar bu dönemlere kritik gelişim dönemleri adı vermektedirler. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.5) Kritik dönemde bireyler çevre etkilerine karşı diğer dönemlere göre daha duyarlıdır. Örneğin fiziksel gelişim için doğum öncesi dönem kritik bir dönemdir, bu dönemde annenin kötü bir ortamda kalması, ilaç, alkol vb. kullanması fiziksel gelişimi sekteye uğratabilir.

(Cevap E)

12. Ayşe hanım kızına hiçbir kısıtlama getirmiyor ve hiçbir şeyine karışmıyor. Ayşe hanımın bu davranışını aşağıdakilerden hangisi açıklar?

- A) Demokratik tutum benimsemiştir
- B) Aşırı koruyucu tutum benimsemiştir
- C) Kızını hiç sevmiyor
- D) Çocuk yetiştirmede izin verici tutumu benimsemiştir
- E) Aşırı cezalandırıcı tutum benimsemiştir

ÇÖZÜM:

Ayşe hanımın davranışları çocuk yetiştirme tutumuyla ilgilidir. Demokratik tutum dengeli, tutarlı ve kararların aile içinde beraberce tüm aile fertleriyle alındığı bir tutumdur. Aşırı koruyucu tutum ise çocukların sürekli kontrol altında tutulduğu, kendi başlarına hiçbir faaliyete izin verilmediği bir tutumdur. İzin verici tutum da örnekteki gibi çocuğa hiçbir kısıtlama getirmeden her türlü etkinliğine izin verildiği bir tutumdur.

(Cevap D)

YEDİİKLİM YEDİİKLİM YEDİİKLİM

ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ

1. Yemek masasının etrafında dolaşan köpeğe, yemek yiyen çocuklar bazen yediklerinden vermektedir. Bir gün anneleri etrafı kirlletiyorsunuz diye kızınca bir daha köpeğe yiyecek vermezler.

Bu durumda köpek nasıl tepki gösterir?

- A) Bir daha yiyecek istemez
- B) Önceleri yiyecek isteme davranışı artar sonra söner
- C) Çocuklara gitme olasılığı artar
- D) Annenin yanına gider
- E) Köpek, yemek isteme davranışından vazgeçer

ÇÖZÜM:

Öğrenilen davranışlar uzun süre pekiştirilmezse davranışın görülme sıklığı azalır ve davranış söner. Örnekte de köpeğe yiyecek pekiştirici verilmezse yemek masasına gelip yiyecek isteme davranışı sönecektir. Fakat unutulmaması gereken nokta sönmemenin başlangıcında davranışın (köpeğin yiyecek istemesi) şiddetinde artma olacağıdır. Pekiştirici verilmediğinde davranışta görülen bu artma sönmemenin habercisidir.

(Cevap B)

2. "Topu yatağının altına kaçan çocuk diğer oyuncaklarını topa çarptırarak topu çıkarmak istemiş ancak bunu başaramamıştır. Sonraki birkaç denemesi de yine başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Daha sonra uzaktan kumandalı arabasıyla topu yönlendirerek çıkarabileceğini keşfetmiştir."

Yukarıda anlatılan parçada çocuğun topunu yatağının altından çıkarmayı öğrenmesi ne tür bir öğrenmedir?

- A) Kavrama yoluyla öğrenme
- B) Bilgiyi işleme yoluyla öğrenme
- C) Deneme yanılma yoluyla öğrenme
- D) Edimsel öğrenme yoluyla öğrenme
- E) Klasik koşullanma yoluyla öğrenme

ÇÖZÜM:

Köhler'e göre kişi, önceki bildiği yollarla problemin çözümüne ulaşamayınca, oturup düşünmekte, etrafı gözden geçirmekte ve çözüme ani ve zihinsel olarak ulaşmaktadır. Bu öğrenmelere kavrama yoluyla öğrenme denir. Birey çözümü bulmak için çevresel uyarıcıları değerlendirir. Çözüm anidir ve tamdır. Bu örnekte de çocuk çevredeki uyarıcıları değerlendiriyor ve yatağının altına kaçan topunu uzaktan kumandalı arabasıyla çıkarabileceğini keşfediyor.

(Cevap A)

3. Telefon numarasını arkadaşına söylerken rakamları tek tek değil de, 325 46 33 gibi gruptandırarak söylemek aşağıdakilerden hangisini kolaylaştırır?

- A) Hatırda tutma
B) Hafızaya kaydetme
C) Kısa süreli bellek
D) Uzun süreli bellek
E) Ezberleme

ÇÖZÜM:

Kısa süreli bellek aynı anda ortalama 7+2 bilgiyi alabilir. Bu nedenle bilgiyi gruplamak kısa süreli belleğin kapasite sınırlılığını azaltır. Yani yedi numaralı bir telefon numarasını 325 46 33 şeklinde üç birime indiririz. Böylece hem yeni gelecek bilgiye kısa süreli bellekte yer açmış hem de bilgiyi hatırd tutarak uzun süreli belleğe kolay aktarmış oluruz. Bilgi kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarılmadığı takdirde unutulur.

(Cevap A)

4. Aşağıdakilerden hangisi öğrenilmiş bir davranış değildir?

- A) Çocuğun sınavda karşılaştığı bir matematik problemini çözmesi
B) Çocuğun ezberlediği şiiri yıl sonu müsamesinde okuması
C) Ahmet'in boş vakitlerinde kitap okuması
D) Veli'nin arkadaşlarının yanında sigara içmesi
E) Ayşe'nin rahatsızlanıp ateşi çıktığında huzursuzluk ve mızızlık davranışları sergilemesi

ÇÖZÜM:

Öğrenme; davranışlarda meydana gelen kalıcı izli değişikliklerdir. Hastalık, alkol, uyuşturucu madde kullanımı vb. sonucunda meydana gelen geçici davranış değişiklikleri öğrenilmiş davranış olarak nitelendirilemez. Seçeneklere baktığımızda E seçeneğindeki Ayşe'nin gösterdiği davranışlar hastalık sonucudur, geçicidir ve öğrenilmiş bir davranış değildir.

(Cevap E)

5. Evde yemeğini bitirmeden kalkan Selim anaokuluna gittiğinde öğretmenin yemeğini bitirmeden kalkan arkadaşını azarladığını görüyor ve anaokulundayken yemeğini bitirmeden kalkmıyor ama eve gelince yine yemeğini bitirmeden kalkıyor.

Selim'in bu davranışı aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilir?

- A) Genelleme
B) Ayırt etme
C) Koşullu tepki
D) Koşulsuz tepki
E) Alışkanlık

ÇÖZÜM:

Selim ana okulunda yemeğini bitirmeden masadan kalkmamayı başka bir arkadaşının davranışının sonucunu gözleyerek öğrenmiştir. Eğer Selim aynı davranışı (yemeğini bitirmeden masadan kalkmama) evde de gösterseydi genellemiş olacaktı. Fakat Selim ana okulu ve evi birbirinden ayırt etmiştir.

(Cevap B)

6. Bir aslana merdivenin başına oturmayı öğretmek isteyen bakıcı aslana önce ilk merdivene çıktığında sonra 2. sonra 3. vs. sonra en üste çıkıp oturduğunda et vermiştir.

Bakıcının kullandığı yöntem hangisidir?

- A) Kademeli yaklaşma
B) Modelden öğretme
C) Klasik koşullandırma
D) Sistematiik duyarsızlaştırma
E) Simgesel pekiştirme

ÇÖZÜM:

Kademeli yaklaşım: Önce, gösterilen davranışlardan istenilen davranışa en yakın olan davranış pekiştirilmekte, bir müddet sonra daha yakını ve giderek daha yakını pekiştirilerek beklenen davranışın gösterilmesi sağlanmaktadır. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.157) Verilen örnekte de aslana en üst basamakta oturma davranışını öğretmek için bu davranışa yakın olan davranışlar kademeli olarak pekiştirilmiştir.

(Cevap A)

7. Çocuk eğitiminde premack ilkesini benimseyen bir baba aşağıdakilerden hangisini söylerse premack ilkesine uygun olur?

- A) Dersini bitirirsen bilgisayarda oyun oynayabilirsin
B) Televizyon izledikten sonra dersini çalışmalısın
C) Önce matematik ödevlerini yap sonra kitap oku
D) Meyve mi yersin yoksa tatlı mı
E) Yaramazlık yaparsan seni parka götürmem

ÇÖZÜM:

Kişilerin yapmak istedikleri davranışların belli bir sırası vardır. Çocuk için çikolata sebze yemekten daha üst sırada yer alır. Premack ilkesi de kişinin yapmak istediği davranışı yapmak istemediği davranış için pekiştireç olarak kullanmaktır. Seçeneklere baktığımızda A seçeneğinde bilgisayar oynama ders çalışma için pekiştireç olarak kullanılmıştır.

(Cevap A)

8. Öğretmen öğrencilerine bir soru sormuş ve öğrenciler parmaklarını kaldırmıştır. Öğretmen bir öğrenciye söz vermiş ve sorunun yanıtını almıştır. Bunun üzerine öğretmen cevap veren öğrenciye ve elini kaldıran öğrencilere teşekkür etmiştir.

Öğretmenin teşekkür etmesi ne ile açıklanabilir?

- A) Sürekli pekiştirme
B) Sabit aralıklı pekiştirme
C) Değişken oranlı pekiştirme
D) Değişken aralıklı pekiştirme
E) Sabit oranlı pekiştirme

ÇÖZÜM:

Öğretmenin öğrencilerin davranışlarını pekiştirmesi sürekli bir pekiştirmedir. Öğrencilerin tüm olumlu davranışları pekiştirilmiştir. Bir davranış kazandırlırken ilkönce sürekli pekiştirme yapılır daha sonra diğerlerine geçer. Davranış kazanıldıktan sonra diğer pekiştirme tarifelerine geçilmelidir. Ayrıca sönmeye karşı en dirençli pekiştirme tarifesi sürekli pekiştirmedir.

(Cevap A)

9. Bir öğretmen sınıfta olumlu bir davranış geliştirmek istiyor. İsteddiği davranışı pekiştirmek ve kalıcılığını sağlamak için öğretmen hangisini yaparsa en doğru olur?

- A) Öğretene kadar sürekli, sonra aralıklı pekiştirmeli
B) Davranışı sürekli pekiştirmeli
C) Sadece doğru davranışı pekiştirmeli
D) Doğru davranışı belirli zaman aralıklarıyla pekiştirmeli
E) Davranışı öğrencinin beklemediği zamanlarda sürpriz olarak pekiştirmeli

ÇÖZÜM:

En basit pekiştirme tarifesi sürekli pekiştirmedir. Bu tarife, deneğe yeni bir şey öğretirken kullanılmalıdır. Tepki öğrenildikten sonra sürekli pekiştirme bırakılıp diğer pekiştirme tarifeleri uygulanmalıdır. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.163) Öğrenci davranışı kazanana kadar sürekli pekiştirilmeli davranış kazanıldıktan sonra aralıklı pekiştirmelere geçilmelidir.

(Cevap A)

10. Cezaya alternatif olarak kullanılabilen yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olumsuz pekiştirme yapma
- B) Aralıklı pekiştirme uygulama
- C) Ortama yeni bir uyarıcı katma
- D) Olumlu pekiştirme yapma
- E) Olumsuz davranışları görmezden gelme

ÇÖZÜM:

Skinner cezaya alternatif olarak şunları önermektedir.

- 1) İstenmeyen davranışa neden olan ortamı değiştiriniz
- 2) İstenmeyen davranışı bıkcıncaya kadar yaptırınız (bıktırma)
- 3) Eğer istenmeyen davranış çocuğun gelişim döneminin bir özelliği ise, çocuğun bu dönemi atlatmasını sabırla bekleyiniz
- 4) İstenmeyen davranışı görmezden gelip, istenen davranış gördüğünüzde hemen pekiştiriniz
- 5) Cezalandırmaya alternatif en etkili süreç sönmedir. Ancak uzun zaman alır ve sabırla beklemeyi gerektirir. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s. 155 -156)

Yukarıda da belirtildiği gibi cezaya alternatif en etkili yol görmezden gelerek söndürmedir.

(Cevap E)

11. Boş zamanlarında otobüs terminalinde dolaşmayı seven bir kişi bir gün iş gereği bir ile gitmesi gerektiğinde doğruca o ile giden otobüs yazıhanesine gitmiştir.

Bu ne tür öğrenmedir?

- A) Kavrama yoluyla
- B) Gizil öğrenme
- C) Sosyal öğrenme
- D) Deneme yanılma yoluyla öğrenme
- E) Edimsel öğrenme

ÇÖZÜM:

Gizil öğrenme terimini Edward Tolman ortaya atmıştır. Tolman fareler üzerinde deneyler yapmıştır. Tolman'a göre farenin labirent içinde amaca ulaşması, zincirlenmiş koşullamalardan çok kognitif (bilişsel) bir sürecin ürünüdür. Gizil öğrenme ise öğrenme sürecinin deney yapılırken kendini göstermediği, fakat daha sonraki bir anda öğrenilen davranışın ortaya çıktığı durumlara verilen addır. Öğrenme sonucunda meydana gelen davranış değişikliği hemen gözlenmeyebilir, öğrenme sonucu ürün daha sonra da ortaya çıkabilir. Örnekte de terminalde dolaşırken öğrenilenler daha sonra kişinin ihtiyacı olduğunda ortaya çıkıyor.

(Cevap B)

12. Elindeki yap bozu şekil ilişkisine göre değil de rasgele yerleştirmeye çalışan bir kişi ne yapmaktadır?

- A) Deneme-yanılma
- B) Kavrama
- C) Gizil öğrenme
- D) Modelden öğrenme
- E) Edimsel koşullanma

ÇÖZÜM:

Deneme yanılma yoluyla öğrenmede birey rasgele davranışlar dener ve bunlar arasından olumlu tepkiyi aldığını öğrenir. Yap bozu rasgele deneyerek şekil ilişkisine bakmaksızın yapma, deneme yanılma yoluyla öğrenmedir.

(Cevap A)

13. Aşağıdakilerden hangisi modelden öğrenilemez?

- A) Özgün bir beste yapabilme
- B) Araba kullanabilme
- C) Müzik aleti çalabilme
- D) Çocuğun kalemi tutması
- E) Kitap okuma alışkanlığı kazanma

ÇÖZÜM:

Bandura'ya göre gözlemci, modelden beş şey öğrenmektedir.

- 1) Birey başkalarını gözleyerek yeni bilişsel beceriler ve psikomotor beceriler öğrenebilir.
- 2) Bireyin modeli gözlemesi sonucu önceki öğrenmiş olduğu yasaklar ya güçlenir ya da zayıflar.
- 3) Gözlemci için model sosyal bir harekete geçirici olarak görev yapabilir. Gözlemci yeni değerler, inançlar kazanabilir.
- 4) Gözlemci modelden çevrenin ve eşyaların nasıl kullanıldığını da öğrenir.
- 5) Gözlemci modelin duygularını açıklama biçimini gözleyerek kendisi de benzer biçimde duygularını açıklayabilir. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.229-230)

Yukarıda belirtilenlere göre yeni bir içerik oluşturma, özgün bir eser meydana getirme gibi davranışlar modelden öğrenilemez.

(Cevap A)

14. Babasından sürekli dayak yiyen bir çocuğun şiddet yanlısı olması hangi tür öğrenmedir?

- A) Gözleyerek B) Modelden
C) Gizil D) Klasik koşullanma
E) Edimsel koşullanma

ÇÖZÜM:

Bandura'ya göre modelden öğrenilebilecek davranışlardan biri de modelin değer ve inançlarıdır. Aynı zamanda gözlemci modelin duygularını açıklama biçimini de öğrenebilir. Çocuklar için ebeveynleri en önemli modellerdir. Çocuk anne ve babasını model alır. Saldırgan bir model olan babanın çocuğunun da şiddet yanlısı olması modelden öğrenilen bir davranıştır.

(Cevap B)

15. Ali öğretmen arkadaşına öğrencilerin büyük bir bölümünün matematik dersinde öğrendikleri integral konusunun pratikte nasıl kullanıldığına ve hangi amaca yönelik olduğuna ilişkin fikirlerinin bulunmadığını söyler.

Bu durumda önceden öğrenildiği halde gerekli durumda pratik yaşamda kullanılmayan bilgi öğrenme psikolojisinde en iyi hangi kavramla açıklanabilir?

- A) Durağan B) Yanlış
C) Eksik D) Olgunlaşmamış
E) Transfer

ÇÖZÜM:

Öğrenilen bilginin karşılaşılan farklı durumlarda kullanılabilmesine transfer denir. Yukarıda anlatılan olayda öğrencilerin öğrendikleri teorik bilgileri uygulamaya geçiremedikleri yani hedef davranışlardan uygulamaya basamağına geçemedikleri vurgulanmaktadır. Bilişsel hedef taksonomisinde uygulama basamağı öğrenilen bilginin yeni durumlarda kullanılmasını yani bilginin transfer edilmesini kapsamaktadır.

(Cevap E)

16. Bir öğretmen davranışın öğretilmesinde değişken oranlı pekiştirme kullanmaktadır. Fakat her seferinde pekiştireci değiştirmektedir.

Öğretmenin pekiştireci her seferinde değiştirmesinin amacı ne olabilir?

- A) Öğrencinin pekiştirece alışmasını engellemek
B) Hangi pekiştirecin daha etkili olduğunu belirlemek
C) Aynı pekiştirece bağlı kalmamak
D) Pekiştirecin değil pekiştirme tarifesinin etkililiğini ortaya çıkarmak
E) Öğrenci özelliklerine uygun pekiştireci bulmak

ÇÖZÜM:

Pekiştireç öğrencinin özelliklerine cevap verecek nitelikte olmalıdır. Pekiştirecin işlevini yerine getirebilmesi için öğrenci için çekici olmalıdır. Aynı pekiştireci sürekli kullanmak öğrenciyi bıktırır ve pekiştireç özelliğini yitirir. Bu sebepten eğitim ortamında kullanılan pekiştireçler sürekli değiştirilmelidir.

(Cevap A)

17. Soğukta kalınca da yüzümüz kızarır, bir şeyden utanınca da yüzümüz kızarır.

Bu iki durum sırasıyla öğrenmede hangi durumlara örnektir?

- A) Koşullu uyarıcı - Koşulsuz uyarıcı
B) Koşulsuz uyarıcı - Koşullu uyarıcı
C) Klasik - Edimsel
D) Koşullu tepki - Koşulsuz tepki
E) Koşulsuz tepki - Koşullu tepki

ÇÖZÜM:

Soğuk insanlar için koşulsuz bir uyarıcıdır. Soğuğa karşı insanların yüzünün kızarması koşulsuz uyarıcıya verilen tepki yani koşulsuz tepkidir. Utanılacak bir şey ise koşullu bir uyarıcıdır, buna verilen yüzün kızarması tepkisi de koşullu tepkidir. Soğukta yüzün kızarması koşulsuz, utanınca yüzün kızarması da koşullu tepkidir.

(Cevap E)

18. İlköğretim 5. sınıfta okuyan Ayşe, bisikletini babasından izin almadan arkadaşlarına ödünç veriyor. Bisiklet arkadaşının birindeyken bozuluyor. Babası Ayşe'ye "Bisikletini arkadaşlarına verirken böyle olur" diyor. Daha sonra Ayşe bisikleti arkadaşlarına vermiyor.

Ayşe'nin bu davranışı aşağıdaki gelişim kavramlarından hangisiyle açıklanabilir?

- A) Ceza
B) Olumsuz pekiştirme
C) Olumlu pekiştirme
D) Transfer
E) Sönme

ÇÖZÜM:

Olumsuz pekiştirme organizma için olumsuz bir durumun ortamdaki çekilmesi ile davranış sıklığının artırılmasıdır. Bu durumda kızın bisikletini arkadaşlarına verme davranışını ortamdaki çekmesi yani bisikletini vermemesi babası için olumsuz bir pekiştirme.

(Cevap B)

19. Ayşe evde yaramazlık yaptığı zaman annesi tarafından hiçbir tepki görmemektedir ve her istediği yerine getirilmektedir. Ana okulunda ise Ayşe'nin bu davranışı öğretmeni tarafından dikkate alınmamaktadır.

Yukarıdaki paragraftaki davranışlar aşağıdaki eşlemlerden hangilerine örnektir?

- A) Genelleme - ayırt etme
B) Klasik koşullanma - ayırt etme
C) Genelleme - sönme
D) Ayırt etme - sönme
E) Sönme - ayırt etme

ÇÖZÜM:

Ayşe'nin evde yaptığı yaramazlıklar sonucu hiçbir tepki görmemesi ve her isteğinin yerine getirilmesi bu davranışlar için bir pekiştirme. Ayşe'nin bu davranışları ana okulunda da sürdürmesi bu durumu genellediğini gösterir. Öğretmenin yaramazlık davranışlarını pekiştirmemesi yani tepki vermemesi söndürmedir. Pekiştirilmeyen davranışlar söner. Soru bu haliyle genelleme-sönmedir. Ancak Ayşe ana okulunda öğretmeni tepki vermediği için ana okulunda yaramazlık yapmaz şeklinde olsaydı cevap genelleme-ayırt etme olurdu.

(Cevap C)

20. Aşağıdakilerden hangisi bilişsel öğrenmenin temel özelliğidir?

- A) Zihinsel işlevler daha çok kullanılır
B) Zihin kas kontrolünü gerektirir
C) Öğrencinin ilgi ve tutumlarını kapsar
D) Öğrencinin güdü düzeyi ile ilgilidir
E) Fiziksel becerilerini ilgilendirir

ÇÖZÜM:

Öğrenme eğitim ortamında üç boyutta ele alınmaktadır.

1. Bilişsel öğrenmeler; Bilme, anlama, problem çözme, analiz etme, sentez ve değerlendirme yapma gibi zihinsel etkinliklerle ilgili özellikleri kapsayan öğrenmeler. **2. Psikomotor öğrenmeler;** Zihin kas koordinasyonunu gerektiren öğrenmeler, **3. Duyuşsal öğrenmeler;** Değer, ilgi, tutum gibi bireyin duyuşsal özelliklerini kapsayan öğrenmelerdir. Bilişsel öğrenmeler daha çok zihinsel işlevleri ilgilendirir.

(Cevap A)

21. Bir alanda öğrenilmiş bilgi ve becerilerin bir başka alandaki öğrenmeyi kolaylaştırmasına ne denir?

- A) Genelleme B) Bilişsel öğrenme
C) Negatif transfer D) Zihinde canlandırma
E) Olumlu aktarma

ÇÖZÜM:

Bir alandaki daha önceden öğrenilen bir bilgi ya da becerinin başka bir alandaki öğrenmeleri kolaylaştırmasına olumlu aktarma denir. Örneğin bisiklet kullanmasını bilen bir kişinin motosiklet kullanmayı kolay öğrenmesi olumlu bir aktarmadır ya da bağlama çalmasını bilen bir kişinin gitar çalmayı kolay öğrenmesi gibi.

(Cevap E)

22. Mert okula yeni başlamıştır. Fakat okulda öğretmeni ile anlaşamamış ve bir takım olumsuzluklar yaşamıştır. Mert'te bir süre sonra okul korkusu oluşmuş ve okula gitmek istememiştir.

Mert'te okul korkusunun oluşmasını ne ile açıklayabiliriz?

- A) Edimsel koşullanma
B) Sosyal öğrenme
C) Gizil öğrenme
D) Kavrama yoluyla öğrenme
E) Tepkisel koşullanma

ÇÖZÜM:

Bazı çocukların mutlu ve istekli bir şekilde bazılarının da ağlayarak ve korkarak okula gitmelerinin nedeni acaba nedir? Çocukların farklı duygulara sahip olmalarının nedeni; okul ve çevrelerinde, kendilerine mutluluk veren ya da kaygı, korku yaratan uyarıcıları ilişkilendirmeleridir. Okul başlangıçta nötr bir uyarıcıdır. Çocuk okula ilk gittiği gün, kendisini seven, yumuşak davranan, kendisi ile oynayan bir öğretmenle karşılaştıysa, bu sevecen öğretmenin yarattığı olumlu etki, öğretmenle birlikte olan okul tarafından da paylaşılacak, öğretmenin oluşturduğu mutluluk duygusunu okul da meydana getirecektir. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s. 104-105) Fobik bütün öğrenmelerin kaynağı klasik koşullanmadır. Öğrencilerin okuldan, bir dersten korkmaları da klasik koşullanmanın ürünüdür.

(Cevap E)

23. Aşağıdakilerden hangisi klasik (tepkisel) koşullanmaya örnektir?

- A) Bir yemeğin görüntüsünün mide bulandırması
B) Derse zamanında gelme
C) Ödevlerini sadece öğretmenin kontrol ettiği günler yapma
D) Matematik problemi çözme
E) Haritaya bakarak yol bulma

ÇÖZÜM:

Klasik koşullanma daha çok tepkisel davranışlarımızı ilgilendirir. Tepkisel davranışlar herhangi bir uyarıcı tarafından oluşturulurlar. Reflekslerin tümü tepkisel davranıştır. Örneğin karanlıkta göz bebeğinin genişlemesi, sevdiğimiz bir yemeği görünce ağızımızın sulanması birer tepkisel davranıştır. Seçeneklere baktığımızda öğrenme sonuçlarından sadece A seçeneğindeki mide bulanması tepkisel bir davranıştır. Bu sebepten bir yemeği görünce mide bulanması tepkisel koşullanmadır.

(Cevap A)

24. Yanıp sönen ışık ilk başlarda bireylerde herhangi bir tepkiye neden olmamaktadır. Bir müddet sonra ise koşullama gerçekleştirilmiş ve kişinin yanıp sönen ışığa tepki vermeye başladığı görülmüştür. Yanıp sönen ışık göz kırpmaya tepkisini ortaya çıkarmaya başlamadan önce ne tür bir uyarıcıdır?

- A) Koşullu uyarıcı B) Koşulsuz uyarıcı
C) Koşullu tepki D) Nötr uyarıcı
E) Koşulsuz tepki

ÇÖZÜM:

Pavlov'un klasik koşullanma deneyinde köpeğe ilk önce zil sesi veriliyor, köpek bu sese tepki vermiyor. Daha sonra zil sesinin ardından et tozu veriliyor ve zil sesi ile et tozu koşullandırılıyor. Koşullanma sonunda köpek başlangıçta tepki vermediği (nötr uyarıcı) zil sesine salya tepkisi vermeye başlıyor. Koşullanma gerçekleşikten sonra artık zil sesi köpek için koşullu bir uyarıcı oluyor. Örneğe baktığımızda yanıp sönen ışığa ilk başta yani koşullanma olmadan önce hiçbir tepki verilmiyor. Bu durumda yanıp sönen ışık nötr bir uyarıcıdır. Koşullanma gerçekleşikten sonra ise ışık artık birey için koşullu bir uyarıcıdır.

(Cevap D)

25. Aşağıdakilerden hangisi sönmeyi sağlar?

- A) Davranıştan sonra koşullu uyarıcı verilmesi
- B) Koşullu uyarıcıya benzer nitelikte uyarıcılar verilmesi
- C) Koşulsuz uyarıcının bir süre tek başına verilmesi
- D) Koşullu uyarıcının koşulsuz uyarıcı ile aynı anda verilmesi
- E) Koşullu uyarıcının bir süre koşulsuz uyarıcı olmaksızın tek başına verilmesi

ÇÖZÜM:

Koşullu uyarıcı, koşulsuz uyarıcının etkisini yeterince paylaştıktan sonra, diğer bir deyişle koşullu uyarıcı (ses) tek başına koşullu tepkiyi (salya) meydana getirdikten sonra, uzun süre koşulsuz uyarıcı (et) olmadan, **koşullu uyarıcı (ses) tek başına verildiği taktirde** bir müddet sonra koşullu tepkinin (salya) azaldığı ve yok olduğu görülür. Koşullu uyarıcının artık tek başına koşullu tepkiyi oluşturmamasına sönmeye denir. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.101) Koşullu uyarıcının koşulsuz uyarıcı olmadan bir müddet yalnız verilmesi sönmeye yol açar. Köpeğe deneyde bir süre zil sesi verdikten sonra et verilmemesi sönmeye yol açar.

(Cevap E)

26. Bir öğretmen öğrencilerinin ödevlerini bazen iki hafta bazen de 3 haftada bir kontrol etmektedir. Öğretmen hangi pekiştirme tarifesi kullanmaktadır?

- A) Sürekli pekiştirme
- B) Değişken oranlı
- C) Sabit zaman aralıklı
- D) Değişken zaman aralıklı
- E) Sabit oranlı

ÇÖZÜM:

Değişken aralıklı pekiştirme: Bu pekiştirme tarifesinde zaman sabit değildir. Pekiştireç bazen hemen bazen daha geç kazanılabilir. Bu pekiştirme türünde sabit aralıklı pekiştirmeden sonra meydana gelen tepkisizlik gözlenmez, çünkü pekiştirecin ne zaman geleceği belli değildir. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.165) Öğrencilerin ödevleri sabit bir zaman aralığı ile değil değişken bir zaman aralığı ile kontrol edilmiştir.

(Cevap D)

27. Bir öğretmen öğrencilerinin istenmeyen davranışlarını önlemek için onların sevdiği bir durumdan onları mahrum bırakabilir.

Bu durumu açıklayan örnek aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ders çalışmadığı için müziğin sesini kapatmak
- B) Ödevleri her gün kontrol etmek
- C) Sessiz duran sınıfı bahçeye çıkarmak
- D) Gürültü yapan öğrenciler için istedikleri arkadaşlarıyla oturma uygulamasını bir süre durdurmak
- E) Ödevlerini bitirenlerin resim yapmalarına izin vermek.

ÇÖZÜM:

	Ortama konulduğunda	Ortamdan çıkarıldığında
Olumlu pekiştireç	Olumlu pekiştirme	Ceza
Olumsuz pekiştireç	Ceza	Olumsuz pekiştirme

Tablo: N.Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.152

Öğrencilerin sevdiği bir durumun ortamdaki çıkarılması cezadır. Öğrencinin sevdiği arkadaşıyla oturmasına izin vermemek de bir cezadır. (Cevap D)

28. Çocukların çizgi film kahramanları gibi davranmalarını hangi öğrenme yaklaşımı ile açıklayabiliriz?

- A) Klasik koşullanma
- B) Edimsel koşullanma
- C) Gizil öğrenme
- D) Model alma yoluyla öğrenme
- E) Kavrama yoluyla öğrenme

ÇÖZÜM:

Bandura ve arkadaşları, farklı türdeki modellerin çocuk üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Bu deneylerde bir grup, model olarak gerçek yaşamdaki insanları, bir grup filmlerdeki insanları, bir grup da çizgi film kahramanlarını izlemişlerdir. Bu deneyde tüm modeller bir yapma bebeğe karşı saldırgan davranışlar göstermişlerdir. Deneyin ikinci aşamasında modelleri izleyen çocukların saldırganlık davranışları ölçülmüştür. En yüksek saldırganlık davranışı, çizgi film modellerini izleyen grup göstermiştir. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.222) Bandura'nın arkadaşlarıyla yaptığı deney çocukların çizgi film kahramanlarını model alma eğilimlerini göstermiştir.

(Cevap D)

29. Aşağıdakilerden hangisi sosyal öğrenme yaklaşımında modelin özellikleri arasında yer almaz?

- A) Modelin gerçek ya da hayali olması
- B) Öğrenenin fiziksel beceri yetersizliği
- C) Modelin benzer olması
- D) Modelin sonucunun etkili olması
- E) Modelin yüksek statülü oluşu

ÇÖZÜM:

Sadece modelin davranışlarının sonuçları değil, aynı zamanda modelin özellikleri de model almayı etkilemektedir. Modelin özellikleri ne kadar gözlemcinin özelliklerine benzerse, gözlemci, modelin davranışlarına o kadar benzer davranışlar göstermektedir. Model ne kadar yüksek statülü ve güçlü ise, modelin gözleyiciler üzerindeki etkisi düşük statülüden yüksek olmaktadır. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.231). Modelin hayali ya da gerçek olması önemli değildir zira çocuklar için çizgi film kahramanları güçlü birer modeldir. Öğrenenin fiziksel beceri yetersizliği model alan kişinin bir özelliğidir. Bu durum modelin etkililiğini etkilemez.

(Cevap B)

30. Öğrenme güdüsü düşük öğrencilerde görülen ortak özelliklerden biri hangisidir?

- A) Başarıya ulaşma konusunda yeterli tatmin düzeyindedir
- B) Başarısızlığın sebebini dış çevreye yüklerler
- C) Başaramadığı konuları araştırır
- D) Başarısızlık süreçlerini iyi değerlendirir
- E) Ortak iş yapma konusunda iyidir

ÇÖZÜM:

Öğrenme güdüsü yüksek olan öğrenciler yaşadıkları başarısızlık süreçlerini iyi değerlendirir ve nerede hata yaptığını araştırır. Öğrenme güdüsü düşük olanlar ise başarısızlığına bahaneler bularak sebepleri dış koşullara yüklerler.

(Cevap B)

YEDİİKLİM YEDİİKLİM YEDİİKLİM

ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME

1. Sınıfın aritmetik ortalamasına göre değerlendirme yapan bir öğretmen hangi tür değerlendirme kullanmaktadır?

- A) Mutlak değerlendirme
- B) Bağıl değerlendirme
- C) Tanılayıcı
- D) İzleme değerlendirme
- E) Düzey belirleyici değerlendirme

ÇÖZÜM:

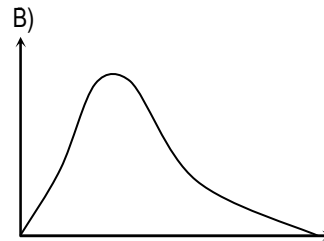
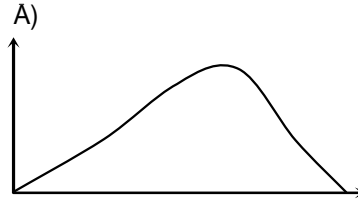
Değerlendirmeye temel olan ölçüt bağılsa yani ölçme sonuçlarından çıkarılıyorsa böyle değerlendirmelere bağıl değerlendirme denir. Sınıfın aritmetik ortalaması bağıl bir ölçüttür yani ölçme sonuçlarından çıkarılır. Bağıl değerlendirmelerde bireyin değerlendirilmesinde diğer grup elemanlarının da performansları söz konusudur.

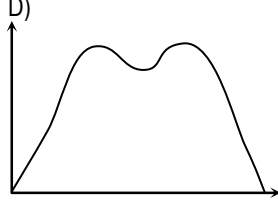
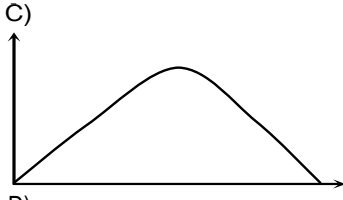
(Cevap B)

2. Aşağıda belli bir öğrenci grubunun bir sınavda aldığı puanlar ve frekansları verilmiştir

Puan	frekans
0-5	3
5-10	5
10-15	9
15-20	5
20-25	3

Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki bilgilere ait grafiklerdir?

ÇÖZÜM:

Bu dağılımın grafikte gösterimi simetrik bir grafikdir. Puanlar mod (10-15 puan aralığı) etrafında simetrik dağılmıştır. Seçeneklerden A seçeneği sola çarpık, B seçeneği sağa çarpık, D seçeneği çift modlu, E seçeneği de sola çarpıktır. C seçeneği simetrik bir dağılım grafiğidir.

(Cevap C)

3. Aşağıdakilerden hangisi bir olasılık değeri olamaz?

- A) 1/4 B) 2/4 C) 1/3 D) 4/3 E) 8/9

ÇÖZÜM:

Olasılık değerleri 0 ile 1 arasında değer almaktadır. Seçeneklere baktığımızda A seçeneği 0.25, B seçeneği 0.50, C seçeneği 0.33, D seçeneği 1.33, E seçeneği de 0.88 değerleridir. Buna göre 1'den büyük olan D seçeneği bir olasılık değeri olamaz.

(Cevap D)

4. Bir dağılımdaki bütün frekanslar birbirine eşitse aşağıdakilerden hangisini bulamayız?

- A) Medyan
B) Mod
C) Standart sapma
D) Aritmetik ortalama
E) Ranj

ÇÖZÜM:

Bir dağılımda en çok tekrar eden değer yani frekansı en büyük olan değere mod denir. Eğer bir dağılımdaki tüm değerlerin tekrar sayıları yani frekansları birbirine eşitse bu dağılımın modu yoktur. Böyle bir dağılım için mod değeri hesaplanamaz.

(Cevap B)

5. Aşağıdakilerden hangisinin güvenirliliği fazladır?

- A) Kısa cevaplı 10 soru
B) Boşluk doldurmalı 25 soru
C) Doğru yanlış 50 soru
D) 3'er şıklı 25 soru
E) 5'er şıklı 50 soru

ÇÖZÜM:

Güvenirlilik; aracımızın ölçmeyi amaçladığı özellikleri doğru olarak ölçebilmesidir. Ölçme sonuçlarının hatadan arınıklığıdır. Bir testte soru sayısı arttıkça güvenirlilik artar. Eğitimde kullanılan ölçme araçlarına baktığımızda çoktan seçmeli testler en güvenilir araçlardır. Yukarıdaki seçenekleri değerlendirdiğimizde en çok soru sayısına sahip testler C ve E seçenekleridir. C seçeneği doğru yanlış testi olduğu için şans başarısı yüksektir. Bu yüzden en güvenilir araç E seçeneğindeki 5'er şıklı 50 soruluk testtir.

(Cevap E)

6. Bir yabancı dil sınavında aşağıdakilerden hangisinin olması geçerliliğin kanıtıdır?

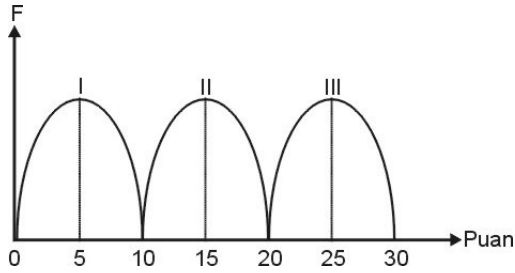
- A) İyi bilenlerin doğru cevaplama
B) Değişik yapıda soruların sorulması
C) Güç soruların bulunması
D) Üst düzey hedefleri yoklayan sorular olması
E) Cevaplamak için şans başarısının az olması

ÇÖZÜM:

Bir sınavın geçerliği; ölçmek için geliştirildiği özelliği başka bir özellikte karıştırmadan doğru olarak ölçebilmesi ile ilgilidir. Bir sınavı iyi bilenlerin yapabildiği o sınavın bilen öğrenciyi ayırdığını gösterir. İyi bilen öğrencinin sınavın ölçmek için geliştirildiği özellik bakımından iyi düzeyde olduğunu düşünürsek sınavımız da bilenle bilmeyeni ayırmıştır yani geçerlidir.

(Cevap A)

7. Aşağıda üç farklı dağılıma ait grafikler verilmiştir.

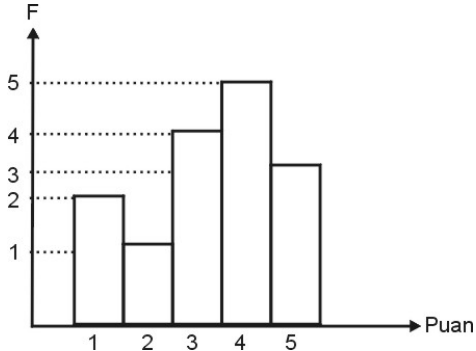

Yukarıda puan dağılımları verilmiş grafiklere göre aşağıdakilerden hangisi söylenirse doğrudur?

- A) Ranj aynı mod farklı
- B) Mod aynı, ranj farklı
- C) Ortalama aynı mod farklı
- D) Standart sapma aynı, ranj aynı
- E) Ortalama farklı, mod aynı

(Cevap A)

8.

- I. Bu sütunun grafiğinde gösterilen puanların aritmetik ortalaması
- II. Ortalama, ortanca ve S_x hangisi bir değişim ölçüsü

III. Eğitim, toplumda "hoşgörü kültürünün" gelişmesini hangi yönlerde ve nasıl etkileyebilir? (Etik değerlerle ilgili olarak açıkla)

IV. Sevgi nedir?

V. Sonuçları zeka bölümü olarak ifade edilen zeka testleri hangi ölçek türünde ölçme araçlarıdır?

Bu sorulardan kaçincisiyle ölçülen zihinsel süreç değerlerinden daha üst düzeydedir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

ÇÖZÜM:

Bloom taksonomisinde üst düzey zihinsel beceriler gerektiren basamaklar sentez ve değerlendirme basamaklarıdır. Üst düzey zihinsel becerilerde, öğrenciden yaratıcılığını kullanması, özgün fikirler üretmesi, neden ve niçinini açıklayarak yorum yapması beklenir. Bu soruda bu becerileri ölçmeye en uygun soru 3. sorudur. Çünkü bu soruda öğrenciden yorum yaparak açıklama beklenmektedir.

(Cevap C)

9. Aşağıdakilerden hangisi madde seçiminde soru bankası için alınacak sorularda ilk bakılacak özelliklerden değildir?

- A) Ölçtüğü davranışın önemi
- B) Güçlük ve ayırt ediciliği
- C) Sorunun yanıtlanabilir olup olmadığı
- D) Diğer sorularla benzer konuyu içermesi
- E) Madde yazım tekniklerine dikkat edilmesi

ÇÖZÜM:

Soru seçimi için ilk ölçüt sorunun ayırt ediciliğidir. Ön denemesi yapıldıktan sonra madde analizleri sonucunda ayırt edicilik indisleri iyi ve güçlüğü istenen seviyede olan sorular seçilir. Bir soruyu seçme konusunda verilecek karar tamamen sorunun ölçmeyi amaçladığı davranışın önemine bağlıdır. Eğer soru hatalı değil ve önemli bir davranışı ölçüyorsa muhakkak test formunda olmalıdır. Eğer bir konu uygulayıcı için önemli ise bu konudan birkaç soru sorulabilir. Bu yüzden soru seçerken benzer konuyu içermesine değil konuyu iyi bir şekilde örneklemesine bakılmalıdır.

(Cevap D)

10. Aşağıdakilerden hangisi bir sınavın güvenilirliğini etkileyen faktörlerle ilgili değildir?

- A) Tüm konuları kapsayıcı sorular sormak
- B) Soru sayısının fazla olması
- C) Objektif puanlanabilmesi
- D) Yoruma açık sorular olmaması
- E) Seçenek sayısının fazla olması

ÇÖZÜM:

Bir ölçme aracının güvenilirliği o ölçme aracının hatadan arınık ölçme yapabilmesidir. Soru sayısı (birim) arttığında güvenilirlik yükselir çünkü aracın duyarlılığı artmıştır. Objektif olarak puanlanabilmesi ve yoruma açık soruların olmaması da puanlamadan kaynaklanacak hataları azalttığı için güvenilirlik artar. Seçenek sayısı fazla olduğunda da şans başarısından kaynaklanacak hatalar aza iner yani güvenilirlik artar. Testteki soruların konuları kapsamaması testin kapsam geçerliğini ilgilendirir.

(Cevap A)

YEDİİKLİM YEDİİKLİM YEDİİKLİM

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

1. Dersi anlatırken tümdengelim metodunu uygulayan anlamlı öğrenmeyi sağlamak isteyen bir öğretmen aşağıdakilerden hangisini amaçlamış olabilir?

- A) Ezberleme becerisi kazandırma
- B) Güdülemeyi artırma
- C) Bilgiyi saklama gücünü geliştirme
- D) Kavramların derinliğine öğrenilmesi
- E) Benzer kavramları gruplama

(Cevap D)

2. Öğretmen yetiştirmede kullanılan bir tekniktir. Öğretmen eğitiminde teorik bilgilere ağırlık vermeyi değil, kuramsal çalışmalarla uygulamalı çalışmaları birleştirerek etkili uygulamalar yapmayı amaçlamaktadır.

Yukarıda anlatılan öğretim yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mikro öğretim
- B) Sosyal öğrenme
- C) Panel
- D) Bilgisayar destekli öğretim
- E) Programlı öğretim

ÇÖZÜM:

Bir KPSS klasiği olan mikro öğretim (2002-2004) bu yıl da karşımıza çıktı. Geçmiş yılların sorularına bakanların kolaylıkla yapabileceği bir soru. Sorudaki ipucu öğretmen yetiştirilmesi. Mikro öğretim öğretmen adaylarına öğretme becerileri kazandırmak için kullanılan bir yöntemdir. En az 4 en fazla 20 kişilik sınıflarda 5-15 dakika arasında işlenen dersler videoya kaydedilir. Daha sonra öğretmen adaylarının öğretme becerileri dönüt ve düzeltmelerle geliştirilmeye çalışılır. Mikro öğretim uygulamaya dönük bir yöntemdir.

(Cevap A)

3. Aşağıdaki oturma düzenlerinden hangisinde öğrenci işbirliğinin daha fazla olması beklenir?

- A) Tam daire
- B) Yarım daire
- C) Sıralı düzen
- D) Küme
- E) Karışık düzen

ÇÖZÜM:

İşbirlikli öğrenmede grup elemanları birbirlerine öğrenmelerde yardımcı olurlar. İşbirlikli öğrenmede öğrencilerin işbirliği yapma becerileri ve sorumluluk duyguları gelişir. İşbirliğine dayalı sınıflarda öğrenciler birbirleriyle etkili iletişim kurabilecekleri yüz yüze bir oturma düzeni sağlanmalıdır. Seçeneklere baktığımızda yüz yüze etkili iletişimi sağlayan daire ve küme oturma düzenlerini görmekteyiz. Daire düzeni kalabalık sınıflar için uygun değildir. Daire oturma düzeninde ne kadar öğrenciler yüz yüze de olsa kalabalık grup olduğu için iletişim zayıftır. Öğrencilerin iletişimini kolaylaştıran, işbirliğini arttıran en etkili oturma düzeni kümedir.

(Cevap D)

4. Sınıf kurallarını belirlemede öncelikle hangisi yapılmalıdır?

- A) Açık, net ve kesin olmalıdır
- B) Öğrencinin isteğiyle hazırlanmalıdır
- C) Olumsuz ifadelerin yer almasına dikkat edilmelidir
- D) Öğretmen tarafından belirlenmelidir
- E) Kısa ve öz olmalıdır

ÇÖZÜM:

Sınıf yönetimi öğretimin amaçlarına ulaşılmasına yardımcı olan, öğretme-öğrenme ortamının oluşturulması ve yürütülmesi için yapılan etkinliklerdir. Etkili bir sınıf yönetimi için ilk yapılması gereken sınıf kurallarının belirlenmesidir. Sınıf kuralları belirlenirken ilk dikkat edilecek nokta sınıf kurallarının yanlış anlaşılmaya yol açmayacak şekilde anlaşılır ve net olmasıdır. Sınıf kuralları öğrencilerin yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak tüm sınıfça belirlenmelidir. Ayrıca tüm sınıfça belirlenen bu kurallar herkesin görebileceği bir yere asılmalıdır.

(Cevap A)

5. Birbirinden farklı özelliklere sahip, öğrenme hızları farklı öğrencilerin bulunduğu ve teknik yönden çok gelişmiş imkanlara sahip bir okulda öncelikle hangi öğretim yöntemi kullanılmalıdır?

- A) Yapılandırmacı
- B) Proje tabanlı
- C) Bilgisayarlı öğretim
- D) Drama
- E) Tam öğretim

ÇÖZÜM:

Öğrencilerin çeşitli konularla ilgili olarak bir şeyler üretmesini sağlayan tekniğe proje denir. Proje öğrencinin motivasyonunu artırır ve yaratıcılığını geliştirir. Grup projelerinde iş birliğini güçlendirir. Birbirinden farklı özellikler gösteren öğrencilerin bulunduğu sınıflarda öğretmen bir proje yöneticisi bir rehber olarak her öğrencinin seviyesine uygun projeler verebilir. Ayrıca imkanları iyi olan okullarda öğrenciler yürüttükleri projelerde geniş imkanlar bulabilir.

(Cevap B)

6. Aşağıdakilerden hangisi öğrenme stratejilerinden değildir?

- A) Okuma-anlatma
- B) Olumlu aktarma
- C) Aralıklı-toplu öğrenme
- D) Bütün ve parça
- E) Önceden bilinenlerle ilişkilendirme

ÇÖZÜM:

Olumlu aktarma dışındaki bütün seçenekler öğrenme anında kullanılan stratejilerken; olumlu aktarma öğrenme gerçekleşikten sonra oluşmaktadır. Bu nedenle olumlu aktarma bu stratejilerden değildir.

(Cevap B)

7. Bloom'a göre hangisi öğrenciyi etkileyen dış koşul değildir?

- A) Dönüt
- B) Ön koşul öğrenmeler
- C) Pekiştirme
- D) Düzeltme
- E) İşaret ve açıklama

ÇÖZÜM:

Bloom'un tam öğrenme modeli herkesin her şeyi öğrenebileceği üzerine odaklanmıştır. Bloom'a göre

öğrencilerin hemen hemen hepsi okulda öğretilen davranışları öğrenebilir. Bu modele göre insanlar arasındaki zihinsel farklılığın nedeni doğuştan getirdikleri özellikler değil, çoğunlukla sonradan meydana gelen öğrenmelerdir. Amaç, öğrenmeye etki eden faktörleri kontrol altına alarak öğrenmeyi gerçekleştirmektir. Tam öğrenme için öğrencilerin giriş davranışları eşitlenmeli, gerekli yerde işaret ipucu verilmeli, doğru davranışlar pekiştirilmeli ve yanlış öğrenmeler anında dönüt yapıp düzeltilmelidir. Bunlardan dönüt, pekiştirme, düzeltme, işaret ve açıklama öğretmen tarafından yapılacak ve öğrenmeyi etkileyecek dış koşullardır. Ön koşul öğrenmeler ise öğrencinin eğitim ortamına getirdiği iç koşuldur.

(Cevap B)

8. Aşağıdakilerden hangisi eğitimde kullanılmak üzere hazırlanan bilgisayar yazılımlarında bulunması gereken özelliklerden biri değildir?

- A) Öğretim programına içerikten daha çok ağırlık verme
- B) Öğrenci düzeyine uygun olma
- C) Anında dönüt sağlama
- D) Görsel ve işitsel açıdan zengin olma
- E) Açık ve anlaşılır olma

ÇÖZÜM:

Dersin hedef ve davranışlarına uygun destekleyici yazılımlar, hatta tüm öğretim programını bizzat öğreten bilgisayar yazılım programları mevcuttur. Bu tür programların daha da gelişmesi yaygınlaşması ve ucuz bir maliyetle öğrencilerin erişimine sunulması, bireysel öğrenimin gelişmesi açısından çok önemlidir. Günümüzde bilgisayarlı öğretimden ziyade, bilgisayar destekli öğretim ön plandadır. Bilgisayar yazılım programlarında veya bilgisayardan faydalanma ders içinde veya ders dışında bir tekrar yapma, pratik yapma gibi tamamen öğrenilenlerin pekişmesi veya geliştirilmesi amacını gütmektedir. (Ş. TAN, Öğretimi Planlama ve Değer., s.131) Bilgisayar yazılımları sadece birer araçtır. Yazılımlar daha çok içerik ağırlıklı olmalıdır. Ayrıca yazılımlar öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun, görsel ve işitsel açıdan öğrencilerin dikkatini çekecek şekilde zengin olmalıdır.

(Cevap A)

9. Sosyal beceri öğretiminde aşağıdakilerden hangisinin etkisi en azdır?

- A) Altı şapka
- B) Beyin fırtınası
- C) Tartışma
- D) Gösteri
- E) Drama

ÇÖZÜM:

Altı şapkalı düşünme tekniği: Edward de Bono'nun geliştirdiği, öğrencilerde yaratıcılığı ve empati yeteneğini amaçlayan bir tekniktir.

Tartışma: tartışma problem çözümünde ve anti sosyal tutumların değişiminde kullanıma uygun bir öğretim yöntemidir. Tartışma yönteminde, konuyla ilgili olarak öğrenciler aktif bir şekilde birbiriyle konuşurlar.

Drama: Tiyatro yaparak veya oyun yoluyla bir düşünceyi, olayı veya soyut bir kavramı canlandırmaktır. Öğrencilerin üretkenliğini, yaratıcılığını geliştirme ve öğrencilere aktif bir öğrenim yaşantısı sağlayan bir öğretim yöntemidir.

Gösterip yaptırma: Öğretmenin beceriyi aşama aşama göstermesi, anlatması ve öğrencilerin öğretmeni izledikten sonra, aynı beceriyi yeterli bir düzeye gelene kadar tekrar etmesi şeklinde uygulanan bir öğretim yöntemidir. Psikomotor alanla ilgili üst düzeyde becerilerin kazandırılmasında gösterip yaptırma uygun bir öğretim yöntemidir.

Beyin fırtınası: Kısa sürede çok sayıda fikir üretme amacıyla kullanılan bir tekniktir. Anlaşılacağı üzere, beyin fırtınasında bir problemin çözümüne yaratıcı olarak çok sayıda çözüm üretmek söz konusudur. (Tanımlar: Ş. TAN, Öğretimi Planlama ve Değerlendirme)

Sosyal beceri öğretiminde yukarıdaki seçeneklere göre gösteri yöntemi etkisi en az olanıdır. Gösterip yaptırma daha çok psikomotor beceriler için uygun bir yöntemdir.

(Cevap D)

10. Beceri öğretiminde kullanılan basamaklar arasında geçiş olmayan ve adım adım ilerleyen biri öğrenilmeden diğerine geçilmeyen yöntem hangisidir?

- A) Programlı öğretim B) Tam öğrenme
C) Buluş yoluyla öğretim D) Sunuş yoluyla öğretim
E) Gösteri

ÇÖZÜM:

Öğretmenin beceriyi aşama aşama göstermesi, anlatması ve öğrencilerin öğretmeni izledikten sonra, aynı beceriyi yeterli bir düzeye gelene kadar tekrar etmesi şeklinde uygulanan bir öğretim yöntemidir. (Ş. TAN, Öğretimi Planlama ve Değerlendirme s. 88) Gösteri yönteminin etkin bir şekilde kullanılması için bazı hususlara dikkat etmek gerekir.

- Gösterinin her aşaması öğrenciler tarafından yanlış anlaşılmaya olanak vermeyecek şekilde açık ve net olmalıdır.
- Beceri öğretiminde aşamalılık ilkesine uyulmalı, beceri basamakları kolaydan zora doğru sıralanmalıdır.
- Öğrencilerin öğrenilecek beceriyle ilgili motive edilmesi gerekir.
- Beceri öğretilirken öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınmalıdır.
- Gösteri yöntemi kullanılmadan önce öğretmen tarafından gerekli hazırlıklar yapılmalı ve öğretim tam olarak planlanmalıdır.

(Cevap E)

11. Öğretmenin aşırı koruyucu bir tutum sergilemesi sonucunda öğrencinin sürekli daha fazla onay ve yönlendirme beklemesine ne denir?

- A) İçine kapanıklık B) Serbestlik
C) Saldırganlık D) Çekingenlik
E) Bağımlılık

ÇÖZÜM:

Sınıf içinde öğretmen tutumlarına baktığımızda; baskıcı, otoriter, demokratik, aşırı koruyucu şeklindedir. Aşırı koruyucu bir tutum benimseyen öğretmenin öğrencileri daha çok onay bekleyen, pasif ve başkalarına bağımlıdır. Öğrencinin sürekli onay beklemesi öğrencinin bağımlılığıdır.

(Cevap E)

13. Rogers'a göre aşağıdakilerden hangisi öğretmen-öğrenci iletişimini engelleyen unsurlardan birisidir?

- A) Öğrenciyi anlamaya çalışma
B) Yaratıcılığını geliştirecek ortamlar sunma
C) Öğrenci merkezli öğretim yöntemleri kullanma
D) Öğrencinin öznel dünyasını dikkate alma
E) Öğrenci üzerinde otorite kurma

ÇÖZÜM:

Rogers'a göre insan kendini yönetme, yön verme ve denetleme gücüne, kapasitesine sahiptir. Bireye seçme özgürlüğü sağlandığında, iyiyi, doğruyu ve gelişmeye götüren davranışları seçer; uygun bir gelişme ortamı sağlandığında gizilgücünü yapıcı bir biçimde geliştirir. Toplumsal kurallar bireyin doğal gelişimini engellediğinde ruhsal rahatsızlıklar ortaya çıkar. (Y. Kuzgun, Rehberlik ve Psikolojik Danışma, s:133) Rogers'a göre eğitim ortamları bireylere seçme özgürlüğünün tanındığı, kısıtlama olmadan onun kendini geliştirmesine ve kendini gerçekleştirmesine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Öğretmen sınıfta bir otorite olmamalıdır.

(Cevap E)

14. Problem çözmeye problemin tanımlanmasından sonraki aşama nedir?

- A) Problem durumunun değerlendirilmesi
B) Çözüm yollarının tasarlanması
C) Hipotezlerin ortaya konması
D) Problemin çözümü
E) Problem çözüm aşamalarının değerlendirilmesi

ÇÖZÜM:

Problem çözmeye yönteminde, öğrenci nerede hata yaptığını görerek, bu hataları bir daha yapmamayı öğrenecektir. Öğrencinin problem çözmeye becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlikler, öğrencide sağlıklı düşünme yaklaşımını da geliştirir.

Problem çözmeye yöntemi bilimsel araştırma yöntemini temel alır:

* Problem çözmeye yönteminde öncelikle bir problemin farkına varılır ve problemin ne olduğu net olarak tanımlanır.

* Daha sonra problemin olası çözümlerinin neler olabileceği konusunda beyin jimnastiği yapılır.

* Bir sonraki aşamada üretilen olası çözüm yolları uygulanır. Gerekli ispatlar araştırmaya dayalı olarak tamamlanır.

* Son olarak da elde edilen bulguların yorumlanması ve değerlendirilmesi yapılır. (Ş. Tan, Öğretimi Planlama ve Değerlendirme, s. 87)

Problem çözmenin ilk aşaması problemin tanınmasıdır. İkinci aşamada tanımlanan problemin olası çözümlerinin (hipotezlerinin) ortaya konması yer alır.

(Cevap C)

15. Değişik öğrenme düzeylerine sahip olan öğrencilerin bulunduğu bir sınıfta bir öğretmen petrolün damıtılması olayını işleyecektir. Okulun araç gereç açısından zengin olduğunu düşünürsek bu öğretmenin kullanacağı öğretim yolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yapılandırıcılık
- B) Sunuş
- C) Çoklu zeka
- D) Bilgisayar destekli eğitim
- E) Programlandırılmış eğitim

ÇÖZÜM:

Bir sınıfta farklı öğrenme düzeylerine sahip yani farklı zeka çeşitlerine sahip öğrenciler var ise en ideal öğretim yolu çoklu zekadır. Çünkü çoklu zeka yönteminde öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak, zeka çeşitlerine, ilgi ve ihtiyaçlarına göre eğitim yapılması esastır.

(Cevap C)

16. Aşağıda verilen yöntem ve felsefe akımı eşleştirmelerinden hangisi doğrudur?

- A) İlerlemecilik- Problem Çözme
- B) İlerlemecilik - Düz anlatım
- C) Yeniden Kurmacılık- Sunuş yöntemi
- D) Esasicilik- Problem Çözme
- E) Daimicilik- Problem Çözme

ÇÖZÜM:

Sunuş yöntemi yani düz anlatım yöntemi öğrencilere bilgilerin anlatılmasıdır. Sunuş yöntemi tamamen öğretmen merkezli bir yöntemdir. İlerlemecilik ve Yeniden Kurmacılık felsefeleri ise öğrenci merkezli görüşler olduğu için bu eşleştirmeler yanlıştır. Esasicilik ve Daimicilik akımları öğretmen ve konu merkezli olduğu için öğrenci merkezli olan problem çözme yöntemi bu akımlar için uygun değildir. Seçeneklerdeki uygun eşleştirme ikisi de öğrenci merkezli olan ilerlemecilik-problem çözme eşleştirmesidir.

(Cevap A)

17. Aşağıda verilen hangi öğretim stratejisinde öğrencilerin öz değerlendirme yapma imkanı en azdır?

- A) Buluş yoluyla öğrenme
- B) Sunuş yoluyla öğrenme
- C) Tam öğrenme
- D) Programlı öğrenme
- E) Araştırma inceleme yoluyla öğrenme

ÇÖZÜM:

Sunuş yoluyla öğretim buluş yoluyla öğretime alternatif olarak geliştirilmiştir ve öğrencinin bilgiyi hazır aldığını savunur. Sunuş yoluyla öğretimde bilgiler, olgular ve kavramlar öğrenciye hazır olarak verilir. Ausubel'e göre öğrenmenin anlamlı olabilmesi için bilginin illa da öğrenci tarafından bulunması gerekmez. Bu öğretim yönteminde öğrenci pasiftir. Öğrencinin öğreneceği bilgiyi muhakeme etmesi araştırması gerekmez, bilgiyi hazır alır. Öğrencinin pasif olduğu bu öğretim stratejisi öğrenciye öz değerlendirme yapma imkanı daha az tanır.

(Cevap B)

18. Öğretmen gezi yöntemini kullanacaksa öncelikle ne yapmalıdır?

- A) Öğrencileri gezi hakkında bilgilendirmeli
- B) Gezilecek yerleri belirlemeli
- C) Velilerden gerekli izinleri almalı
- D) Öğrencileri geziye motive etmeli
- E) Gerekli güvenlik tedbirlerini almalı

ÇÖZÜM:

Gezi öğrencilere öğretim materyallerini olduğu yerde görme, gözlem yapma, öğretimle gerçek yaşam arasında bağ kurma olanakları veren bir yöntemdir. Gezilerden daha fazla yarar sağlayabilmek için bazı konulara dikkat etmek gerekir. Öncelikle detaylı bir gezi planı yapılmalıdır. Tabiki bu planda da öncelikle belirlenmesi gereken şey gezinin yapılacağı yer ve gezinin amacıdır. Ayrıca geziyi planlayan öğretmen gerekli izinleri almalı, hava şartlarına dikkat etmeli ve gezi süresince öğrencilere rehberlik etmelidir.

(Cevap B)

19. Eğitim dönemlerinin başında uygulanan, ilgi, yetenek ve düzey belirlemeye yönelik değerlendirme türü hangisidir?

- A) Biçimlendirmeye yönelik değerlendirme
- B) Tanıma ve yerleştirmeye yönelik değerlendirme
- C) İzlemeye dönük değerlendirme
- D) Bağlı değerlendirme
- E) Mutlak değerlendirme

ÇÖZÜM:

Eğitimde değerlendirme yapılış amacına göre üçe ayrılır;

1. Diagnostik (tanılayıcı) değerlendirme: Bu değerlendirmeler daha çok eğitim programının başında öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyini belirlemek veya bir eğitim programına ya da okula öğrenci seçmek için yapılır. Tanılayıcı değerlendirme de denir.

2. Formatif değerlendirme: Eğitim süreci devam ederken öğrencilerin eksik ve yanlış öğrenmelerini belirlemek için yapılır. Biçimlendirici değerlendirme de denir.

3. Summatif değerlendirme: Eğitim süreci sonucunda öğrencilerin program hedeflerinin ne kadarını kazandığını belirlemek ve öğrencilere bir bitiş notu vermek için yapılır. Düzey belirleyici değerlendirmelerdir.

(Cevap B)

20. Ayrı öğrenme disiplinleri yerine tek öğrenme disiplini anlayışını benimseyen yaklaşım hangisidir?

- A) Sarmal yaklaşım
- B) Disiplin yaklaşımı
- C) Geniş alanlı yaklaşım
- D) Süreç tasarımı
- E) Çekirdek program yaklaşımı

ÇÖZÜM:

Geniş alan tasarımına göre öğrencilere kazandırılmak istenen bilgilerden birbirlerine yakın olanların birleştirilmesi gerekir; çünkü bunlar bir bütündür. Bilim, teknoloji, sanat ve politika gibi alanlardaki bilgi gelişimi çağımızda çok hızlı olmaktadır. Her bilgi, beceri ve duyusun oluşturduğu büyük yapı ayrı bir ders gerektirmektedir. Bunun için ne zaman, ne derslik, ne de ders yeter. Bilgi patlamasının olduğu bu çağda yapılacak iş, eğitim programları programlar geniş alan yaklaşımına göre yeniden düzenlemektir. Bu, hem bilgi, beceri ve duyuların bir bütünlük içinde öğrenciye sunulması, hem de aralarındaki ilişkinin görülüp anlaşılması için gereklidir.

(Cevap C)

21. Bilim ve teknolojideki gelişmeler öğretmenlerin rollerinde nasıl bir değişiklik oluşturmuştur?

- A) Öğretmenin önemini azaltmıştır
- B) Öğrencilerle iletişimini artırmıştır
- C) Daha fazla bilgi ve beceriye sahip olmasını gerektirmiştir
- D) Farklı öğretim yöntemleri kullanmayı gerektirmiştir
- E) Öğretimin daha çok öğrenci merkezli yapılmasını gerektirmiştir

ÇÖZÜM:

Günümüz eğitim sisteminde yaygın eğitim anlayışına göre öğretmen eğitim ortamında bir lider, proje yöneticisi ve yol gösterici durumundadır. Eğitim gittikçe öğrenci merkezli olmakta ve bireyselleşmektedir. Bilim ve teknoloji sürekli gelişmektedir. Bu gelişim sürecinde öğretmene düşen görev bu süreci yakından takip etmek öğrencilerini gelişmelerden haberdar etmek ve onları araştırmaya öğrenmeye teşvik etmektir.

(Cevap C)

22. I. Sadece gözlenebilir davranışlar öğrenilir dediği için içsel öğrenmeleri açıklayamaz.

II. Öğrenmeyi basit ve uyarıcı-tepki bağı ile mekanik bir şekilde açıklar.

Yukarıda eleştirileri verilen öğrenme kuramı hangisidir?

- A) Davranışçı Kuram
- B) Yapısalcı Kuram
- C) Sosyal Öğrenme
- D) Bilgiyi İşleme Kuramı
- E) Gestalt Kuramı

ÇÖZÜM:

Davranışçı kuramcılar öğrenmeyi uyarıcı ile davranış arasında bağ kurma işi olarak görmektedir. Davranışçılara göre öğrenme uyarıcı ve bu uyarıcıya karşı verilen tepki arasındaki bağıdır. Davranışçılara göre sadece gözlenebilir davranışlar öğrenme ürünü olduğundan içsel öğrenmeleri açıklayamamaktadır.

(Cevap A)

23. Sınıf içi disiplin sorunlarını en aza indirmede aşağıdakilerden hangisi daha etkilidir?

- A) Otoriter tutum benimsemek
- B) Rehberlik servisiyle işbirliğinde bulunmak
- C) Ceza kullanmak
- D) Görev paylaşımı yapmak
- E) Farklı öğretim yöntemleri kullanmak

ÇÖZÜM:

Sınıfta sorun olan davranışları ortadan kaldırmak yani disiplini sağlamak için; öğrencilerin küçük yanlışlarını görmezden gelmek (söndürme), yeniden yapılandırma (ortam, yöntem, teknik ve öğretmen davranışlarında değişiklik yapmak), sorumluluk vermek kullanılacak etkili yöntemlerdir. İşbirliğine dayalı öğrenme yöntemlerinin kullanıldığı sınıflar disiplin sorunlarının en az yaşandığı sınıflardır. Öğrencilere verilen görevler sınıfta sorun davranışların oluşmasını engeller.

(Cevap D)

24. Öğrencilerinin hazır bulunuşluk düzeyine göre eğitim-öğretim ortamını düzenlemek isteyen bir öğretmen aşağıdakilerden hangisini öncelikle yapar?

- A) Öğrenci ilgi ve beklentilerini göz önünde tutar
- B) İşbirlikçi bir ortam düzenlemesi yapar
- C) Farklı öğretim yöntemleri kullanır
- D) Program hedeflerinde değişiklik yapmaz
- E) Öğretilecek konuları ön planda tutar

ÇÖZÜM:

Hazır bulunuşluk öğrencinin eğitim ortamına getirdiği tüm özellikleridir. Derse ilişkin ön koşul öğrenmeler, o derse ilişkin tutumu, öğrenmeye karşı ilgisi gibi bilişsel, psikomotor ve duyuşsal tüm özellikleri öğrencinin hazır bulunuşluğudur. Hazır bulunuşluk düzeyini göz önüne alan öğretmen öğrenci ilgi ve beklentilerine önem verir ve ders amaçlarını bunlara göre şekillendirir.

(Cevap A)

YEDİİKLİM YEDİİKLİM YEDİİKLİM

PROGRAM GELİŞTİRME

1. Almanca dersinde öğrendikleriyle, tatilde gördüğü bir Alman turistle konuşmayı başaran Yaşar'ın bu davranışı, hangi düzeyde bir hedef davranış ifade eder?

- A) Hatırlama
- B) Uygulama
- C) Kavrama
- D) Değerlendirme
- E) Sentez

ÇÖZÜM:

Öğrencinin öğrendiği bilgiyi kullanması, değişikliğe uğratması bilişsel alan hedeflerinin taksonomisinde uygulama basamağına ait bir hedef davranıştır. Öğrencinin öğrendiği bilginin olgular, kavramlar, yöntemler, ilkeler ve kuramlar gibi yönlerini yeni durumlara uygulamasını gerektirir. Uygulama basamağında öğrenci; bütünüyle değiştirme, değişikliğe uğratma, hesaplama, ilave etme, ekleme, ispat etme, kullanma ve üretme gibi eylemleri gerçekleştirebilir. Derste öğrendiği teorik Almanca'yı tatilde turistlerle konuşurken farklı bir yerde uygulamıştır.

(Cevap B)

2. Eğitim felsefelerinin en reformcusundan en tutucusuna doğru sıralanışı nasıldır?

- I. Daimicilik
- II. Esasicilik
- III. İlerlemecilik
- IV. Yeniden Kurmacılık

- A) I-II-III-IV
- B) III-IV-I-II
- C) IV-III-II-I
- D) IV-III-I-II
- E) III-IV-II-I

ÇÖZÜM:

Daimicilik felsefesi evrensel, değişmez bir eğitim anlayışıdır. Bilginin değişmezliğini ve insanın da bu değişmez bilgilere göre yetiştirilmesini savunur. Eğitim felsefeleri arasında en eski ve en tutucu olanıdır. Esasicilik felsefesi de daimiciliğin devamı niteliindedir. Eğitimde konu alanı ön plandadır ve öğretmen otoritesini savunur. Pragmatik felsefenin eğitime yansması olan ilerlemecilik bilginin değiştiğini ve eğitimin de sürekli gelişme ve değişim içinde olması gerektiğini savunur. İlerlemecilik reformcu bir felsefi anlayıştır. İlerlemeciliğin devamı olan yeniden kurmacılık tasarımı eğitim amacını toplumu yeniden düzenlemek ve demokrasiyi kurmaktır. Buna göre eğitim felsefelerinin en reformcusundan en tutucusuna doğru sıralanışı Yeniden kurmacılık – İlerlemecilik – Esasicilik – Daimiciliktir.

(Cevap C)

3. İçerik belirleme yaklaşımlarından Bruner'in savunduğu içerik yaklaşımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğrusal
- B) Sarmal
- C) Modüler
- D) Çekirdek
- E) Piramitsel

ÇÖZÜM:

Bruner'e göre öğrenciyi öğrenmede aktif kılabilmek için çalışılacak konu alanı yapısının öğrenci için anlamlı, faydalı ve hatırlanabilir nitelikte olması gerekir. Bruner konu alanı yapısını alandaki ilişkilerin, fikirlerin temel çerçevesi; yani alandaki temel bilgi olarak açıklamaktadır. Konu alanı yapısı konu hakkındaki ayrıntıyı ya da özel olguları kapsamaz. Konu alanındaki temel fikirler, ilişkileri kapsar; bunlar da basit olarak şemalarla, formüllerle ifade edilebilir niteliktedir. (N. Senemoğlu, Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.471) Öğretimde buluş yöntemini yani tümevarımı savunan Bruner konu içeriğinin de öğrencilerin konunun genel yapısını keşfedebilmeleri için aşamalı olarak sıralanması gerektiğini savunmuştur.

(Cevap A)

4. İlköğretim kademesinde eğitsel amaçların belirlenmesinde aşağıdakilerden hangisi daha az etkilidir?

- A) Toplumsal değer yargıları
- B) Toplumun yaşam anlayışı
- C) Bireyin geleceğe yönelik ihtiyaçları
- D) Konu alanının temelleri
- E) Toplumdaki istihdam olanakları

ÇÖZÜM:

İlköğretim kademesinde hedeflerin belirlenmesinde toplumun genel başlar felsefesi, değer yargıları, yaşam tarzı, konu alanı temelleri, geleceğe yönelik öğrencilerin ihtiyaçları dikkate alınır. Toplumdaki istihdam olanakları daha üst kademelerdeki hedeflerin belirlenmesinde daha çok dikkate alınır.

(Cevap E)

5. Türk milli eğitiminin genel hedefleri aşağıdakilerden hangisine göre belirlenir?

- A) Milli Eğitim Temel Kanunu
- B) Okul yönetmeliği
- C) Ders planı
- D) Tebliğler Dergisi
- E) Müfredat Programı

ÇÖZÜM:

Eğitimde hedefler üç düzeyde belirlenmektedir. Ülkenin politik felsefesini yansıtan ve oldukça genel olarak belirlenen **uzak hedef**, uzak hedefin yorumu aynı zamanda da okulun iş görüşünü yansıtan **genel hedef**, Öğrenciye kazandırılması uygun görülen özellikler ve bir disiplin ya da bir çalışma alanı için hazırlanmış olan hedeflere de **özel hedefler** olarak tanımlanır. Bu sıralama bir bakıma hedeflerin dikey sıralanmasını ortaya koymaktadır. (Ö. Demirel, Eğitimde Program Geliştirme, s.106) Uzak hedefler kolay kolay değişmeyen hedeflerdir. Genel hedefler ise yetiştirilmek istenen insan profili şeklinde ifade edilen hedeflerdir. Bu hedefler de Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yazan hedeflerdir. Uzak hedefler ülkenin hedefleri, Genel hedefler Milli Eğitimin hedefleri şeklinde düşünülebilir.

(Cevap A)

6. I- Niçin?

II- Nasıl?

III- Ne kadar?

soruları sırayla hangilerine cevap verir?

- A) Hedef-eğitim durumu-değerlendirme
- B) Eğitim durumu-değerlendirme-hedef
- C) Değerlendirme-hedef-eğitim durumu
- D) Hedef-değerlendirme-eğitim durumu
- E) Değerlendirme-eğitim durumu-hedef

ÇÖZÜM:

Eğitim programının dört temel ögesi bulunmaktadır: Hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme. Hedef, öğrenene eğitim sonunda kazandırılacak istenilen davranışlardır. "Niçin öğretelim?" sorusunun cevabı program hedefleridir. Program hedeflerini gerçekleştirmek için seçilecek konular içerik ögesidir. "Ne öğretelim?" sorusunun cevabı programın içerik boyutunu oluşturmaktadır. Program hedeflerine ulaşmak için içeriğin nasıl sunulacağı, hangi strateji, yöntem ve araçların kullanılacağı eğitim durumları ögesidir. Eğitim durumları "Nasıl öğretelim?" sorusunun cevabıdır. Değerlendirme boyutu ise hedeflenen davranışların ne kadarının kazanıldığı ve eğitimin işlerliğinin bir kontrolüdür. "Ne kadar?" sorusunun cevabı değerlendirme ögesidir.

(Cevap A)

7. Aşağıdakilerden hangisi günlük planda bulunmaz?

- A) Dersin süresi
- B) Genel hedefler
- C) Yöntem teknik
- D) Araç gereç
- E) İşlenecek konu

ÇÖZÜM:

2551 sayılı (Ağustos, 2003) Tebliğler Dergisinde ders planı aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

"Ders planı, bir ders için o dersle ilgili eğitim programlarında yer alan ve birbiriyle ilişkili öğrenci kazanımlarını (hedef ve davranışlarını) bir ya da birkaç ders saatinde işlenecek konu örüntüsünü, konuya ilişkin deney, tartışma soruları, proje ve ödevleri,

uygulama çalışmalarını, ders araç gerecini içine alan birinci derecede sorumlu olduğu, zümre öğretmenleri ile şube öğretmenlerinin ortak katkısıyla ders öğretmenlerince önceden hazırlanan plandır.” (Tebliğler Dergisi, 2551:442)

Günlük ders planında genel hedef ifadeleri bulunmaz. Günlük plan sadece o ders içinde gerçekleştirilecek hedef davranışları içerir.

(Cevap B)

8. Hangisi program geliştirmede içerikle ilgili sorulardan değildir?

- A) Tekrar edilme özelliği
- B) Bilimsel içerik taşıması
- C) Güncel olması
- D) Hedeflerle tutarlı olması
- E) Öğrencinin ilgisini çekmesi

ÇÖZÜM:

Konu Seçiminde Dikkate Alınacak Ölçütler

- 1) Kullanım sıklığı (A seçeneği)
- 2) Nitelik
- 3) Önemlilik
- 4) Evrensellik
- 5) Verimlilik
- 6) Zorluk
- 7) Eğitsel gereklilik (Ö. Demirel, Eğitimde Program Geliştirme, s. 129-130)

Eğitim programlarına seçilecek içerik öncelikle program hedefleriyle tutarlı olmalıdır. İçerik program hedeflerini gerçekleştirmek için kullanacağımız araçtır. Ayrıca içerik evrensel nitelikte olmalıdır, kullanacağımız içerik güncel genel geçer konulardan çok evrensel nitelikte bilgileri kapsamalıdır.

(Cevap A)

YEDİİKLİM YEDİİKLİM YEDİİKLİM

REHBERLİK

1. Öğrencilerin okula uyum sağlamaları için uygulanan “akran danışmanlığı” aşağıdakilerden hangisi doğru ifade eder?

- A) Öğretmenlerin sorunlarıyla ilgilenen kişi
- B) Üst sınıftakilerin alt sınıftakilere danışmanlık yapması
- C) Ailesinin çocukla ilgilenmesi
- D) Psikolojik danışmandan alınan yardım
- E) Sınıf rehber öğretmenin öğrenciye sunduğu danışma hizmetleri

ÇÖZÜM:

Akran danışmanı üst sınıftaki öğrencilerin rehberlik etkinliklerinde kullanılmasıdır. Üst sınıflardan seçilecek öğrencilerin alt sınıftaki öğrencilerle kaynaştırılması, onlara sorunlarında yardımcı olması demektir.

(Cevap B)

2. Boşanmak üzere olan öğretmen Fatma hanım bir gün sınıfındaki bir çocuğun anne-babasının boşanacağını öğrenmiştir.

Çocuğa aşağıdakilerden hangisini söylerse kendi sorununu yansıtmamış olur?

- A) Kesin suç babandadır
- B) Yazık! Olan çocuklara oluyor
- C) Annen üzülüyor değil mi?
- D) Sen ne düşünüyorsun?
- E) Baban size bakacak mı?

ÇÖZÜM:

Seçeneklere baktığımızda D seçeneği hariç tüm seçenekler kişinin kendi yaşadığı sorunun sonucudur. Söyleyen kişinin yaşadığı sorunun izlerini taşımaktadır. D seçeneğinde ise söyleyenden bir duygu yoktur tamamen karşıdakine anlamaya yöneliktir.

(Cevap D)

3. Danışman ve danışan arasında aşağıdakilerden hangisinin olması zorunlu değildir?

- A) İçtenlik
- B) Dinleme
- C) Güven
- D) Değerlendirme
- E) Saygı

ÇÖZÜM:

Psikolojik danışma sürecinin başarısı danışman ile danışan arasında kurulan ilişkinin etkinliğine bağlıdır. Etkili bir ilişki ise iki tarafın beklentisi birbirine uygun düştüğü ölçüde mümkündür. (Y. Kuzgun, Rehberlik ve Psikolojik Danışma, s.154) Psikolojik danışma süreci karşılıklı saygı, anlayış ve güven temellidir. Taraflar birbirine içten olmalı ve güvenmelidir. Bu temellerden yoksun bir danışma süreci yürümez ve asla etkili olamaz. Ancak danışma sürecinde değerlendirme yani bir yargılama yoktur. Danışman asla danışanın davranışlarını, duygularını yargılamaz; değerlendirmez.

(Cevap D)

4. Bir öğrenci hakkında öğrencinin durumunu ve çevresinin (ailesi, arkadaşları, diğer öğretmenler vs.) ne düşündüğü bilmek isteyen öğretmen hangi yöntemi kullanmalıdır?

- A) Portfolyo
- B) Anket
- C) Mülakat
- D) Gözlem
- E) Derecelendirme ölçekleri

ÇÖZÜM:

Anket okullarda öğrencilerin ev ve aile yaşamları, sağlık durumları, eğitsel ve mesleki planları, okul içi ve okul dışı etkinlikleri, çalışma alışkanlıkları gibi çok çeşitli özellikleri hakkında kendilerinden, velilerinden ya da diğer ilgililerden bilgi toplamada yaygınlıkla kullanılır. (M. Kepçeoğlu, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, s.157) Anketin en önemli özelliği kısa zamanda çok sayıda bilgi toplama olanağı vermesidir. Öğrenci hakkında çok sayıda bilgiyi toplayabilmek için anket en etkili yollardan biridir.

(Cevap B)

5. Aşağıdakilerden hangisi Rehberlik Araştırma Merkezlerinin görevleri arasında değildir?

- A) Rehber öğretmenlerin stajyerliğini kaldırmak
- B) Gizil güçleri olan çocukları tespit edip toplu dosyalarını tutmak
- C) Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin tespit edilmesi ve eğitsel kararlarının alınması
- D) Yıllık rehberlik program taslağını hazırlamak
- E) Rehberlik programlarının geliştirilmesi amacıyla araştırmalar yapmak

ÇÖZÜM:

Rehberlik hizmetlerinin il düzeyinde örgütlenmesi, İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) ile sağlanmaktadır. RAM'lar il düzeyinde tüm özel eğitim ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinden sorumludur. RAM'lar Rehberlik ve Psikolojik Danışma ve Özel Eğitim olmak üzere iki temel bölümden oluşmaktadır. (Bu bölümlere ek olarak RAM'larda Araştırma, Halka İlişkiler, Basın Yayın gibi bölümler de bulunabilir.) Özel eğitim bölümü ildeki özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri tespit etmek ve eğitsel kararlarını almakla sorumludur. Rehberlik ve Psikolojik Danışma bölümü okullarda yürütülen rehberlik hizmetlerinin işleyişinden sorumludur. Öğrencilerin toplu dosyalarını tutmak okullarda Sınıf Rehber öğretmenlerinin sorumluluğundadır.

(Cevap B)

6. Aşağıdakilerden hangisi rehberliğin temel işlevlerinden değildir?

- A) Sınıflandırma
- B) Önleyici
- C) Tamamlayıcılık
- D) Yönlendirici
- E) Gelişimsel

ÇÖZÜM:

Rehberlik ile asıl amaçlanan bireyin gizil güçlerini keşfetmesine, kendisi ve çevresiyle barışık bir biçimde yaşamasına yani kendini gerçekleştirme yardımı etmektir. Rehberlik bu amacına ulaşırken bazı işlevleri de yerine getirmek zorundadır. Rehberliğin temel işlevleri;

Uyum sağlayıcılık: Öğrencilerin okula, çevresine ve birbirlerine uyum sağlayacakları etkinlikler düzenlenmelidir.

Yöneltici işlevi: Bireyin başarı, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda alan, okul ve mesleklerle yönlendirilmesi.

Ayarlayıcılık: Okul rehberlik programlarının hazırlanmasında araştırmacılık işlevidir.

Geliştirici: Öğrencilerin gelişim görevlerini başarıyla yerine getirecekleri etkinliklere yer verilmesi.

Önleyicilik: Bazı olumsuzluklar ve sorunlar ortaya çıkmadan gerekli önlemlerin alınması işlevidir.

Tamamlayıcılık: Öğretim etkinliklerini tamamlama ve destekleme işlevidir.

Rehberliğin işlevleri arasında sınıflama yoktur. Öğrencileri değerlendirme, yargılama, onları sınıflandırma rehberliğin temel ilkelerine ters düşer.

(Cevap A)

7. Aşağıdakilerden hangisi okul rehber öğretmeninin görevlerinden biri değildir?

- A) Okul rehberlik servisine başkanlık etmek
- B) Okul rehberlik programını hazırlamak
- C) Öğrencilere uygulanacak bireyi tanıma etkinliklerini yürütmek
- D) Okul içinde Rehberlik ve Psikolojik Danışma ile ilgili konularda araştırmalar yapmak
- E) Rehberlik programının uygulanmasında sınıf rehber öğretmenlerine rehberlik etmek

ÇÖZÜM:

Okulda rehberlik hizmetlerinin örgütlenişine baktığımızda işin başında müdürü görürüz. Bir okulda rehberlik hizmetlerinin sağlıklı ve verimli bir şekilde yürütülmesinden sorumlu kişi okul müdürüdür. Müdür rehberlik hizmetlerinin başkanıdır. Rehber öğretmen ise okulda rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi, okul rehberlik programının hazırlanması ve etkili şekilde uygulanması, bireyi tanıma etkinlikleri, okul içinde yapılacak diğer rehberlik faaliyetlerinden sorumludur.

(Cevap A)

8. Bir öğretmenin aşağıdakilerden hangisini söylemesi kendisini açmasına örnektir?

- A) Eğitsel gezilerde öğrenciler çok eğlenir.
- B) Bu gezi çok eğlenceli olmalı.
- C) Siz bu gezi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- D) Geziler sizi heyecanlandırıyor mu?
- E) Öğrenciyken yıl sonunda ben de sizin gibi hissedirdim.

ÇÖZÜM:

Öğretmenin kendini açması bir olay ya da durumla ilgili olarak kendi duyuşsal yönünü yansıtmaya demektir. Seçeneklere baktığımızda E seçeneği dışındaki tüm seçeneklerde öğretmen kendisi ile ilgili bir şeyden bahsetmemekte sadece öğrenciyi anlamaya yönelik yansımalar yapmaktadır. E seçeneğinde ise kendi yaşantı ve duygularını konuşmasına yansıtıp kendini öğrencilere açmaktadır.

(Cevap E)

9. Özgüveni düşük bir öğrenciye özgüvenini arttırmak için PDR hizmetlerinden hangisini daha önce yapmak gerekir?

- A) Bilgi verme
- B) Psikolojik danışma
- C) Konsültasyon
- D) Müşavirlik
- E) Oryantasyon

ÇÖZÜM:

Psikolojik danışma hizmetleri: Psikolojik danışma, bireylerin kendilerini tanımlarını, güçlü ve zayıf yönlerini fark ederek yaşadıkları problemleri etkili bir biçimde çözmek amacıyla, yüz yüze bir ilişki süreci içinde sunulan ve duyuşsal yönü ön planda olan profesyonel bir yardım hizmetidir. Nihai amacı da bireyin karar verme ve problem çözme becerisini geliştirerek kişisel gelişimini sağlamaktır. (Ed. G. Can, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, s.60) Özgüven problemi yaşayan bir öğrenci için verilecek hizmet psikolojik danışmadır. Psikolojik danışma hizmetinin amacı bireyin kendini gerçekleştirme sürecinde bireye yardım etmek ve çevresiyle ve kendisiyle barışık bir yaşam sürmesine katkıda bulunmaktır.

(Cevap B)

10. Öğrencisinin mesleki gelişimine yardım isteyen bir öğretmenin sahip olabileceği görüşlerden hangisi mesleki rehberlik anlayışına uygun değildir?

- A) Öğrenciyi her açıdan iyi bir şekilde tanımalı
- B) Öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini ön planda tutmalı
- C) Meslekler hakkında olumlu bir tutum yerleştirmeye çalışmalı
- D) Öğrencilerin meslekleri tanınmasına yardımcı olmalı
- E) Öğrencileri toplumsal cinsiyet rollerine uygun mesleklere yönlendirmeli

ÇÖZÜM:

Mesleki rehberlik bireyleri tanıma, onlara kendilerini tanıtmaya ve kendi özelliklerine uygun meslek seçiminde rehberlik etmeyi kapsamaktadır. Bir bireyin meslek seçimini etkileyen etkenlerin başında toplumun ve ailesinin beklentileri gelir. Ancak bir bireyin vereceği mesleki bir karar öncelikle bireyin ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda olmalıdır. Kadın ve erkekler kariyer gelişiminde eşit düzeyde katılımcı durumundadır. Özellikle son yıllarda kadınların eskiden sadece erkekler için düşünülen şoförlük, pilotluk, mühendislik gibi mesleklere yönelim göstermekte; aynı şekilde erkekler de kadınlar için düşünülen hemşirelik, sekreterlik gibi mesleklere girebilmektedir. Bir öğretmenin mesleki anlamda sahip olması gereken görüş; meslek seçiminde bireyin ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri toplum değer, norm ve kalıplarından daha önemlidir.

(Cevap E)

11. Aşağıdakilerden hangisi PDR'de her bireyin kendini gerçekleştirmeyi amaçlamadığını gösteren uygun bir seçenektir?

- A) Öğrenciyi alacağı kararlarda yardımcı olmak
- B) Her birey doğuştan gizilgüçlerini gerçekleştirme eğilimine sahiptir
- C) Öğrencilerin topluma uyumlu bireyler olmalarını sağlamak
- D) Bireylerin verecekleri kararlara saygılı olmak
- E) Her alanda bireysel gelişimi desteklemek

ÇÖZÜM:

Kendini gerçekleştirme günümüzde Rehberlik ve Psikolojik Danışma ile ilgili tüm hizmetlerin amacı olarak görülmektedir. Hümanistik psikolojinin ortaya attığı bu kavramın temelinde her bireyin değerli olduğu yatmaktadır. Kendini gerçekleştirme insan davranışlarına yön veren ana güdü olarak görülmüştür. Her birey kendini gerçekleştirme amacı ile yaşar yani gizil güçlerini geliştirme eğilimindedir.

(Cevap B)

12. Aşağıdakilerden hangisi rehberlik tanımındaki ortak öğelerden birisi değildir?

- A) Profesyonel bir süreçtir
- B) Bireye dönük bir hizmettir
- C) Amaç bireyin kendini gerçekleştirmesidir
- D) Bir yardım sürecidir
- E) Öğüt verme vardır

ÇÖZÜM:

Günümüzde benimsenen çağdaş rehberlik anlayışının temelini oluşturan ve her biri önemli bir kavrama işaret eden bazı anahtar sözcükler dikkati çekmektedir. Bunlar arasında "süreç", "yardım", "birey", "kendini anlama", "seçim yapma", "uyum sağlama", "kendini gerçekleştirme" gibi sözcüklere sık rastlanmaktadır. (M. Keleşoğlu, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, s.11) Rehberlik bireyin kendini gerçekleştirmesi, çevresine uyum sağlaması için verilen bir yardım sürecidir. Rehberlik anlayışında öğüt verme, ne yapacağını söyleme, onun yerine kararlar verme, yargılama yoktur.

(Cevap E)

13. Aşağıdakilerden hangisi öğrenci kişilik hizmetlerinin amaçlarından birisi değildir?

- A) İhtiyacı olan öğrencilere sosyal yardımda bulunmak
- B) Öğrencilere sağlık hizmetleri sunmak
- C) Psikolojik danışmanlık hizmetlerinde bulunmak
- D) Bireylerin gizilgüçlerini geliştirmek
- E) Bireysel farklılıkları ortadan kaldırmak

ÇÖZÜM:

Öğrenci kişilik hizmetleri genellikle öğrencilerin barınma, beslenme, sağlık, serbest zamanları değerlendirme gibi ihtiyaçlarını giderecek yardımlar

yanında, onların gizilgüçlerini geliştirme, yetenek ve ilgilerine uygun okul ve meslek seçme, insanlarla daha iyi ilişkiler kurabilme gibi, kişilik gelişimleri ve uyum sorunlarının çözümü için onlara yapılacak yardımcı kapsamaktadır. Öğrenci kişilik hizmetlerinin amacı, öğrencinin eğitim ortamından en yüksek düzeyde yarar sağlayabilmesi için gerekli olanakları hazırlamak ve var olan engelleri kaldırmaktır. (Y. Kuzgun, Rehberlik ve Psikolojik Danışma, s. 3) Öğrenci kişilik hizmetleri bireysel farklılıkları kaldırmayı amaçlamaz, amaç bireysel farklılıklarla bireylerin kabulüdür.

(Cevap E)

14. Aşağıdakilerden hangisi doğrudan öğrenciye yönelik rehberlik hizmeti değildir?

- A) Konsültasyon B) İzleme
C) Sevk D) Yönelme
E) Psikolojik danışma

ÇÖZÜM:

Konsültasyon hizmetleri doğrudan öğrencilere dönük olmayan, öğrencilere sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin etkililiğini arttırmaya yönelik olan hizmetlerdir. Bu çalışmaların amacı; okuldaki yönetici ve öğretmenlerin daha uygun ve ortak bir rehberlik anlayışına sahip olmasını, çalışmalarda bu anlayışın esas alınmasını ve okuldaki tüm olanakların bu anlayışa uygun bir biçimde kullanılmasını sağlamaktır. (Ed. G. Can, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, s.64) Yukarıda da belirtildiği gibi rehberlik hizmetlerinden konsültasyon hizmetleri doğrudan öğrenciye değil okul yöneticileri, öğretmenler, veli ve çevrede öğrenciyle ilgili diğer kişilere sunulan hizmetlerdir.

(Cevap A)

15. Aşağıdakilerden hangisi gelişimsel rehberlik anlayışının özelliği değildir?

- A) Bireyin her yönden kendini geliştirmesine yardım edilmelidir
B) Bireylerin gelişim görevlerini gerçekleştirmesine ilişkin yardımları içerir
C) Kendini gerçekleştirme hizmetlerin temelindedir
D) Bireylere gelişim sürecinde destek olunmalıdır
E) Sadece problemi olan öğrenciye yönelik hizmet verilmelidir

ÇÖZÜM:

Rehberlikte gelişimsel yaklaşım, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin, program ya da meslek seçimi sorunları ile sınırlandırılmasına ve bunalım durumlarında düzeltici, çare bulucu yardımlar sağlamaya ağırlık vermesine bir tepki olarak gelişmiştir. Gelişimsel rehberlik bireyi sürekli gelişim halinde olduğu bir gelişim basamağını başarı ile geçirenlerin daha sonraki gelişim basamağının gelişim görevlerini daha iyi başaracağı gerçeğine dayanmaktadır. (Y. Kuzgun, Rehberlik ve Psikolojik Danışma, s.19) Gelişimsel rehberlik rehberliği sadece sorunu olan öğrencilere sunulan hizmetler olarak değil tüm bireylere sunulması gereken bir hizmet olarak görmektedir.

(Cevap E)

16. Sosyometri tekniği uygulandıktan sonra oluşturulan sosyogram'dan aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Sınıf içindeki gruplaşmalar
B) Sevilen ve sevilmeyen öğrenciler
C) Sınıftaki lider özellikteki öğrenciler
D) Gruptaki sevilmeyen öğrencilerin sevilme nedenleri
E) Sınıftaki izole edilmiş bireyler

ÇÖZÜM:

Bir grubun üyeleri arasındaki etkileşim örüntüsünü saptamak amacı ile kullanılan tekniğe Sosyometrik Test adı verilir. Sosyometrik test için önce gruba belli bir konuda bireylerin sosyal ilişkilerini ifade edebilecekleri bir Sosyometrik Anket uygulanır. Ve elde edilen cevaplar Sosyogram adı verilen bir tabloda gösterilir. (Y. Kuzgun, Rehberlik ve Psikolojik Danışma, s.58) Bir sosyometri uygulamasından sonra hazırlanacak Sosyogram bize grup içindeki lider kişiler, terkedilmiş kişiler, reddedilenler, karşılıklı çekenler, sınıf içindeki gruplaşmalar ve klikler hakkında bilgi verir. Sosyogram sonucunda bireylerin seçilmeme (tercih edilmeme) sebepleri hakkında bir bilgi elde edilemez.

(Cevap D)

Bu kitapçık sınava giren adayların hatırladığı sorulardan oluşmaktadır. Sorular Yediiklim Eğitim Bilimleri Dergisi editörleri tarafından gözden geçirilmiş ve referanslı çözümler yazılmıştır.